

Strasbourg, 04 Chirishar 2012

Documentu Publicu
ACFC / OP / III (2011) 009

COMITETLU CONSULTATIV TRĂ ACORDUL-CADRU TI APĂRAREA A MINORITĂTSLORU NATSIONALI

Treila Opiniia ti Albania

Adoptată la 23 Brumaru 2011

SUMARU

Di la adoptarea a andoila opiniia a Comitetlu Consultativ, Albania a continuat cilistisirili a ljei ti aplicare a Conventsiljei Cadru.

La Sumedru 2010 a adoptat Legea tsi veadu Apărarea Contra Discriminării, care avea scăpo să stabilizească legislatsea albaneză tu aistiu câmpu, pi baza standardiloru europeni, cum shi ar sculat Biroulu a Comisionerlu tră Apărarea di Discriminării. Codulu Penal esti modificat după luarea tu considerată discriminări pi motivi di sex, ratsă, religi, natsionalitati, limbă, aveare preferentsi politici, religiosi shi sociali, ca grăutati tu itsi operă penală. Să consideră ca operă penală răspândirea a materialilor cu contsăneari rasistă shi xenofobă pritu sistemili compiuterici shi ofentsi cu motivi ratsisti shi xenofobi.

Cadrulu institutsionalu tră traterea a problemeloru, ligati cu minoritătsi shi structurarea a dialogului cu reprezentantsii a minoritătsloru natsionali arămâni niagiumtă. Comitetlu di Statu tră Minorităttsi, care esti un organismu statală, tsi raporteadză direct primul-ministru, ma, tutashi reprezanatantu tsi zburăshti pi numili a niscănti minorităttsi natsionali, nu ari independentsa anaghioasă shi nu poati s-hibă considerată mecanismu eficientu di consultări.

În Sumedru anlu 2011 tu Albani e realizăt unu registrari (censusu). Niscănti modificări tu momentu di soni la legeiu di reghistrarea a populatsljei, prevede shi amendă nacă va si să didea apandasi aljiura di ntrăbătoru shi precizea ca apandasia va s-eara nisahtă, nacă ea nu va s-eara cum u avea cathiunu la registru de stari civilă. În fapt Registru esti ună izvur nipistipsitu di informatsion. Aisti modifuicări nu sântu în confomitati cu printsiplu ta s-da inshi cum s-vrea cathi personu, tsi alji aparteneadz a minoritătsloru natsionalu., dupu cum sunti prividzuti la Articululu 3 ali Conventsiljei Cadru.

Pi sfondlu a unui climă generală di tolerantsă shi bunaducheari, care sântu ma multu anamăsa di minorităttsli natsionali shi populatsia majoritară dit Albanii, a fut registrată prota crimă a nivrraljei în forma a băgarljei a foclui la niscănti călivi romi, iu băna aproape 40 di fumelji, tu centru di Tirana, tu anlu 2011. Aist atac a adusă ună agudeari greu, shi mutarea a unu numuru mari di oamlji, iu fură shi multu cilimenji, la un biloc (ti putsin chirou), tsi nu eara adaptu tu chirolu di iarnă

Este multu di cārteari faptulu că institutsioanili, tsi aplică legili nu loară măsurili anaghioasi tră apărarea a victimilor di aistiu atacu. Apandasi- a politsljei nu fu ashi cum eara ananghia, tsi va s-dzacă că ti politsia s-cafti si s-traineadză ti apărarea a ndrepturilor a omulu shi băgarea în aplicări a Regulamentu Disciplinar al Politsljei di Stat.

Puterea ti ânvătsari a limbilor minoritări shi educatsionu tu scuoli pi aisti limbi, arămâni niagiumtu, ashi cum arămâni ninimală shi nistabilită suportu tră culturili minoritări.

În anul dit soni ari fut luati măsuri semnificativi trã nvãtsarea a cilimenjiloru romi, în special în cadrul Strategiei Natsionalã trã Âmbunãtserea a Conditsiloru di Banã a Comunitãtsii Roma. Cilistisiri sã fac trã andruparea nvitsarãljei preshcoalarã, în mãhãlãdz cu populatsi considerabilã roma. Esti sãmnat tutashi, unã crishteari a numrului di cilimenj romi, care frecventeadzã shcoalili, anda sãntu di salutãri shi bursele tsi sãntu dati trã cilimenjlji romi.

Cu toatã atsea, independent di mãsuri tsi ar luat autoritãtsili în anlji dit soni, situata di sistemari pi casi a romiloru arãmãni unã preocupari, cum shi nivelu ânalt a tiniriloru nilucrutatoriloru, care ãlji apartsin ashtljiui minoritati, esti niaxetabil.

Probleme tsi caftã interveniri diunãoarã:

- Sã s-veadã puterea ti andridzearea a unu legiu generalu ti minoritãtsili natsionali, în scãplu tsi s-umplã goleatsili vidzuti legali shi si s-fac clarã politica di Statu ti minoritãtslji; sã asigurã aplicarea a legislatsionu existenti shi legislatsionu di yinatoru trã minoritãtsili natsionali sã hibã conform cu priveridili Conventsljei Cadru;

- Datili censusului sã hibã prilucrati în conformitati cu principiul di auto-declarari; sã a asigura cã alti censusu s-hibã cu proceduri vruti, cum shi alti formi di adunarea a datiloru, cu scãpolu di luari dati pistipsiti trã situata personloru tsi ãlji apartineadzã la minoritãtsli natsionali, pãrtsãts dupã vârsta, genu shi arãspãndira geograficã, trã tuti cãmpuri, în conformitati cu principilu di auto-declarãri shi cu standardeli cunuscuti la nivelu internatsional trã adunarea shi apãrarera a datiloru;

- Intensificarea a dialogulu cu persoane tsi ãlji apartineadzã minoritãtsloru natsionali, ân ligãturã cu puterea anvitsariljei a limbiloru minoritãri shi di educatsionu pi aisti limbi, shi, aco iu esti adapta, s-ljia mãsuri ananghiosi, trã sã s'adreseadzã sh-goleatsili;

- Sã asigurã ta s-aibã izvuri suficieni trã aplicarea eficientã a Planuluu Natsional di Actsiuni tra 2010-2015 ti Decada di Includarea a Romloru; s-hibã includari efectivã a romiloru ân proiectarea, aplicarea, monitorizãria shi valorizarea diversilor mãsuri, luati dit diferite autoritãtsi ân aplicare a activitãtsiloru ân cãmpuri prioritari ti scuala, acãtsrea cu lucru, sãnãtãti shi casiloru, ân cadru a Planului ti Actsiuni.

CUPRINSU

I. CONSTATĂRI PRINTSIPALI	4
Procesul di monitorizari	5
Videari generalã a aplicarea ali Conventi Cadur dupã doi tsicli di monitorãri	5
Cadru legel shi institutsional.....	5
Romii.....	7
Andruparea ti cultura a minoritãtsloru	8
II. CONSTATARE ARTICULU DUPĂ ARTICULU	
Artivulu 1 di Canvetsia Cadur	
Artivulu 2 di Canvetsia Cadur	

Articulu 3 di Canvetsia Cadur

Articulu 4 di Canvetsia Cadur

Articulu 5 di Canvetsia Cadur

Articulu 6 di Canvetsia Cadur

Articulu 8 di Canvetsia Cadur

Articulu 9 di Canvetsia Cadur

Articulu 10 di Canvetsia Cadur

Articulu 11 di Canvetsia Cadur

Articulu 12 di Canvetsia Cadur

Articulu 14 di Canvetsia Cadur

Articulu 15 di Canvetsia Cadur

Articulu 17 di Canvetsia Cadur

Contacti intersinuri

III. CONCLUZI

Zvilupări pozitivi după doi tsicli di monitărări

Chestiuni di cărteari după doi tsicli di monitorări

Chestiuni tsi caftu interveniri diunaoară

Recomandări ti ma nelo

COMITETLU CONSULTATIV TRË ACORDUL-CADRU TI APËRAREA MINORITËTSLORU NATSIONALI

TREILA OPINIJA TI ALBANIA

1. Aistã opinia ar fut aprobat di cãt Comiteltu Consultativ la 23 di Brumaru 2011, ân conformitate cu articulu 26 (1) a Conventsljei Cadru shi Regula 23 a Rezolutsljei (97) 10 a Comiteltu di Minishtri. Constatãrii sã bazeadzã pi informatsili prezentati ân Raportulu Natsional, luat la 10 Yinar 2011, alti izvuri ngrãpãsiiti, cum shi Comiteltu Consultativ a luat informatsii di la contacteli chivirniseasci shi nu- chivirniseasci ân cadrulu vizitei tsi fetsirã la Tirana shi Pogradec, di la 5 pãnã la 8 Yizmãciuni 2011.

2. Sectsiunea di ma hima I, contsinã principalil concluzii cu viderea la aspectili cheii, ligati cu aplicarea a Conventsljei Cadru ân Albania. Aisti constatãri reflectã rezultatili detaliati di cathi articulu, care s'veadi ân sectsiunea II, care amvileshti atseali dispoziti ali Conventsljei Cadru, trã care Comiteltu Consultativu scoalã ndauã problemi esentsiali.

3. Dauli sectsiuni ar fut referit pi alarga la informatsiili luat ân urmari a rezultateloru di monitorizari a Conventsljei Cadru, privãzuti ân prota Opinia shi a ndaula, a Comiteltu Consultativu trã Albania, adoptatã di respectiv la 12 Yizmiciun 2002, shi 29 Mai 2008, cum shi Rezolutsiile corespundati a Comiteltu di Minishtri, adoptatã la 11 Mai 2005 shi 8 Lunar 2009.

4. Concluzii prezentati ân sectsiunea III, poate sã serveshti ca bazã trã concluziili shi recomandãrii Comiteltu di Minishtri trã Albania.

5. Comiteltu Consultativ salutã continuarea a dialogului cu autoritãtsili albanezi shi reprezentantsi a minoritãtsloru natsionali, cum shi alti pãrtsi interesati, implicati ân aplicare a Conventsljei Cadru. Ân scãplu di a cãrteari unu procesu di partitsipãri shi transparentu, Comiteltu Consultativ âncurajeazã autoritãtsili sã facã publicã opinia unushunut dupã tsi s-lia. Comiteltu Consultativu va pouati si restaura ân atentsia statiloru pãreclji, cã la 16 Apriu 2009, Comiteltu di Minishtri a aprobat nauã reguli trã publicarea Opinii al Comiteltu Consultativ shi alti materiali di monitorizari, care au ca scop di crishteri transparentsa shi alãcserea a informatsili tsi fac parti di constatãrii shi concluziili, ân conformitate cu care tuti pãrtsile s-impleacã ânt-un stadu ma ninti (vedzi Rezolutsia CM / Res (2009) 3, trã aljutãrii a Rezolutsiei (97) 10, trã regulãri a monitorizari ân conformitati cu articolili 24-26 din Conventsia Cadru trã apãrarea a minoritãtsloru natsionali).

I. CONSTATËRI PRINTSIPALI

Procesuli di monitorizãri

6. Albania ar avut unu apruchiari constructivã durã procesulu di monitorizãri, shi prezentarea, tu vahti a Raportulu Natsional. Comitetul Consultativ vrea sã subliniezi, ca un pasu pozitivu, faptu cã, autoritãtsili albanezi ar organizat unu seminaru, ân Lunaru 2010, ca urmare (follow-up), care ar fut cu multu cãshigã trã ricunoashterea shi distiftserea a rezultateloru din al doilu ciclu di monitorizãri. Comiteltu Consultativu noteazi cu satisfactsii cã Raportulu Natsionalu a treilea ar fut adãratã ân consultari cu unu numru di organizatsii,

care reprezintă minoritățile naționale și, în colaborare cu Comitetul Național al Țării Minorităților.

7. Comitetul Consultativ a vizitat Albania din 5-8 Iunie 2011. Această vizită, realizată la invitația guvernului albanez, a oferit o oportunitate să angajeze la un dialog direct cu părțile interesate. Informații suplimentare au fost obținute din surse diferite, inclusiv din reprezentanții ai minorităților naționale, dar în special cu interesul. Sunt realizate acorduri cum la Tirana și la Pogradec. Comitetul Consultativ va evalua rezultatul din colaborare și va susține autoritățile albaneze, în special în ceea ce privește aprobarea așteptată.

Prezentare generală a Convenției Cadru, după două cicluri de monitorizare

8. În general în Albania predomină, o climă de toleranță și respect, așa cum sunt raportările de la reprezentanții minorităților naționale, incidentele legate de intoleranță etnică au fost rare.

9. După ratificarea Convenției Cadru autoritățile ar continua să promoveze și să apere minoritățile naționale. Cu toate acestea, este anghină să se realizeze în mod nou cadrul juridic, să se apere minoritățile, mai ales în ceea ce privește drepturile a unui organism cu o aliniere reprezentativă și găsirea unei soluții să exprime preocupările a persoanelor din aceste minorități naționale, culturale minoritare, finanțarea a culturii a minorităților și utilizarea a limbilor minoritare în relațiile bilaterale cu autoritățile administrative, cum și utilizarea a numele locale tradiționale, numele a căminelor și a altor indicatori topografici. Va lipsi să se hibă intensificată în mod semnificativ și promovarea și aplicarea a legii țării minorităților naționale.

Cadrul legal și instituțional

10. Au fost realizate progrese în domeniul apărării legale și instituționale de la discriminare. Legea anti-discriminare a fost aprobată și este aplicată Biroului de Comisariat al Țării pentru Apărarea de la Discriminare. Biroul Avocatului al Poporului (Ombudsmanul) continuă să joace un rol activ în apărarea drepturilor omului în Albania, în special să promoveze și să apere drepturile persoanelor din aceste minorități și să caute soluții la problemele lor. Avocatul Poporului a luat măsuri pentru a clarifica circumstanțele a atacului pe casele de romi în apropierea stației de tren din Tirana în Septembrie 2011, care persoane neidentificate au dat foc pe case, în număr de aproape 40 de persoane și au investigat și năvălit și proceduri disciplinare au fost fără efect.

11. Cu modificările făcute în Codul Penal în anul 2007 din discriminare și furnizarea de sex, rasă, religie, minorități politice, religioase și sociale, sunt considerate ca o circumstanță grea, în special crimă. În anul 2008, Codul Penal a fost revizuit și revizuit, având în vedere, "ca opera penală distorsionarea a materialelor și conținutul rasismului și xenofobiei, în special referențialele informatice, sunt legate de genocid, crime contra umanității, rasism și xenofobie".

12. Cadrul instituțional al tratării a problemelor minorităților și al structurării dialogului cu reprezentanții a minorităților naționale rămâne în continuare. Comitetul Consultativ vede cu interes faptul că Comitetul de Stat al Țării Minorităților, creat în anul 2004, continuă să funcționeze cu modelul de la început: dintr-o parte, el este un organism independent, în special depinde direct de Prim-ministru și, dintr-o parte, membrii lui, în special sunt persoane din aceste minorități naționale, și astfel este ca un organism reprezentativ, în special ca reprezentant și ca număr de mai multe minorități

natsionali. În aist sens, Comitetlu Consultativ veadi că membrii Comitetlu di Statu sunt numitsi di că autoritâtsili, fără ună consultări ma ninti cu minoritâtsili natsionali. Goleatsa echilibrulu în compozitsi, shi goletsea ti ma multu independents al Comitetlu de Statu tră Minoritâtsi, spuni că persoanili tsi ălji apartineadz născântă minoritâtsloru natsionali nu poati să ajungă să profită di unu organ cu de alihea reprezentativ, tsi zburăshti pi numili a lor shi s-apară intereselor loru la aspectili tsi li ocupă elji.

Censusu shi certificata di amintări

13. Practica di înregistrari fără di altă di etniei după certificata di amintări a personloru apartsinâ minoritâtsloru natsionali greacă shi machedonească, pi baza certificatelor di amintări a părintsiloru shi nu pi baza di declaratsii a lor ishu, a fut abrogată în Mai 2011. Aitsă practică limitată, singur ti greci shi macedoni shi ufilistă singur la "zoneli di minoritati", eara ună discriminări ti persoaniloru, tsi ălji cadu minoritâtsloru natsionali aljiura.

14. Lipseashti s-bagăm oară, tutashi, că datili tră etnia, registrati în registrele di stare civilă, sunt ufilisiti di partea a autoritâtsili, tsi s-da niscănti ndrepturi personloru tsi apartsinând minoritâtsloru natsionali, ca yrneca: di a lua apofasi tră deschiderea cursuri în limbili minoritâtsilu. Comitetlu Consultativ este di păreri că, macă nu sunt datili registrati ti originea etnică *ex-officio*, autoritâtsili lipseashti să ljiă ăncă în mod sistematic căftărili persoanlorutsi apartsin minoritâtsilu "etno-lingvistic", pi baza declarată isihită shi voluntară a etniljei, cum shi principiulu di auto-declaratsii.

15. ăncă Sumedru 2011, ăncă Albani s-fetsi ună registrari al populatsljei. Tră prota oară di la căderea regimulu comunistu, chestionarulu ufilisită tră aistă registrari ar băgat ntribări, ligati cu etnia deschis optionale (natsionalitate) shi religi, tsi vrea să hibă hăristusită .

16. Cu tută atsea, Comitetlu Consultativ vedi cu nivrini faptlu că legea ti censusu să schimbă singur trei meshi ninti di la aplicarea. Comitetlu Consultativ consideră că dispozitsia tsi privedi amendă ăncă di răspunsuri sunti nicorecti la ntrebarea ti etnia (natsionalitate) shi ndupurrărea ma mari la registru civil, tsi (tsinându tu semnu goletsili shi niexactitsi, tsi sunti la sistemulu până di soni), nu poati s-hibă considerati ca exacti shi pistipsioasi, scoal niscănti problemi, ligati cu principiile tsi suntă anyrăpăsitii la articulu 3 ali Conventsi Cadru. Ma ahoria, cu aistă nu esti garantat ndreptulu ta s-declar liber origina etnică di personi, tsi apartsinând minoritâtsilu greci shi machedonani, tsi băneadz afară di "zonili minoritari", ma ninti, că etnia a loru nu esti registrat corect la certificatili di amintări, shi persoanili apartsinând altslor minoritâtsi, ma ahoria etno-lingvistic, tsi etnia nu esti registrată vroră.

17. Vădzundalui puterea ti pulterea a amendiei shi căftărili dit soni, tră unu boicotu al censususlui, Comitetlu Consultativ consideră că rezultatili a registrării va lipsea si să veadi cu căshtigă mari shi li strigă autoritâtsili, tsi ăncă măsurili politici tră apărarea a minoritâtsilu, s-nu s-ndoapărr singur pi datili adunati ti natsionalitatea tu chirou al censusu.

Dialogulu intercultural shi tolerantsa

18. Cu tută că are ună climă general di tolerantsă shi bunacăchiseari namsa di minoritâtsili natsionali shi populatsia majoritară, tu Albania si sămnă protu crimă cu simasii cu motivat di ură, arderea a unei bilocu bănat di aproape 40 di fumelji romi din centrul di Tirana, ăncă Shcurtu 2011. Băgarea a foclu ar adus ună pidipseari greu shi mutarea a unui numur mari di oamlji. Este ma multu di cărteari faptu tsi institutsinili di aplicarea a legiloru nu luar măsurili vruti ti apărarea a victimilor di'ashtalui atac.

19. Răspunsu fără ashî cum s-vrea di la politsie, spuni că s-vrea luati măsuri energici ti trainarea ali politsiljei tră s-nvâts ti ndrepturili omului shi ti aplicarea a Regulamentului disciplinare shi Regulamentili Politsiei di Statu.

Nvâtsătura

20. Puterea di nveatsă limbili minoritari shi di shcuală ân aistă limbi rămân innimal. Cu tută tsi continuedz niscănti scuali protari shi di namsea, iu nvâtsarea s-fatsi pi limba greacă shi machedonoască la "zonili minoritari", iu băneadz un numur gogia di oamlji, tsi apartsin aishtior minoritătisi, ma multi căftări ti organizarea a pridarea pi aistă limbi, ma, shi pi limbi alti minoritari, ma n-ar luat apandasi pozitiv din partea autorităstloru. Nu are clasi ti limba sârbă, muntenegreană, aromâni /vlahi shi romi.

Romii

21. Anjlji dit soni, autoritătisili au intensificat cilistisirili di luptari discriminării a romi shi tra integrarea lor ân societate, ân special ân cadrul Strategiei Natsională tră Ghinuari a Catandisea ti Bană a Romi, aprobat ân 2003. Aisti cilistisirili ar fut urmăratcu cu aprobarea, ân 2009, 2010 -2015 a Planulu Natsional tră Dzatsinea Incluziuni a Romilor, tsi acatsă multi măsuri, tsi ari ca scăp s-asigura tratari egali ân câmpuri nvâtsături, ocupări forstlji di lucru shi apărarea socială, bilocuri shi infrastructură, accesul la serviciile di sănătate shi a nchirdăsearea a averlu cultural.

22. Modificări a legiu di stare tsivilă, tsi lungeadz chirou obligat ta să registreadz cilimenjlji di la 45 di dzăli până la 60 di dzăli shi anularea a pidpsirili tră registrali amnati a cilimenjloru, ar adus la apunarea copiilor romi niregistrati.

23. Autoritătisili au luat măsuri semnificative ti nvâtsarea a cilimenjloru romi. Cilistisiri ahoria suntă facti ta s-discljidă shi să ndupurră institutsili prishcolari tu măhălădz, bănat di un număr mări di romi. Cu tută atsea, numărulu di romi analfabetsi, cilimenjlji shi tiniri, rămâni la un nivel niaprichiat.

24. Comiteltu Consultativ veadî că autoritătisili cunuoscă faptul că cilimenjlji romi sunt ma multu tu piricul ti traficulu, ma ahoria căt Grecia vicină, shi că, pi urmari, ar ananghi ti apărari shi atentsia spetsial. Afară di ratificarea Conventsljei Consiliului Europei ti Actsiun contra Traficului di Oamnjli , autoritătisili ar simnat ună serie di acorduri bilaterali cu statili vicini, cu scăpul di crea cadrulu legalu tră apărarea, asistarea, repatrierea shi riabilitarea a victimeloru traficulu di persoani.

25. Cu tută măsurili luati di autoritătisi ân anjlji dit soni, situata a casilor tră romi continuă să rămână cărtioasă. Conditsiili di bană a romi, tsi băneadză la niscăti localitătisi, sunti fără acces di aveari apă shi di goleatsili di sulini shi căljuri, suntu multu cărtioasi. Esti ma oahoria cărtioasi că, după un ahurhiari bun 2008, Ministerul Lucrărilor Publici, Transporturilor shi Telecomunicatsiilor tiljjară proiectili di infrastructură di finantsare shi di casi tră romii, tsi sunt ma cu nevoie.

Agiutări tră culturili minoritari

26. Nu a avut vără aljutări di la ciclul di monitorizări di maninti ti atsea tsi ălji cadî prilucrari a unei politici tră ndupurrări culturili a minoritătisii. Finantsarea activitătisiloru culturali a minoritătisloru natsionali rămâne ninimal shi nistabilită. Nu există dispozitsi tsi s-

aibă reglementi tră publicarea di cărtsi pi limbili minoritătloru natsionali. Cu tută tsi Planulu Natsionalu di Aplicarea a Acordului di Stabilizări shi di Asocieri namsa Albania shi Uniunea Europeană (2007-2013) cafti creari a unui fondu specialu tră viljgarea shi dezvoltarea culturiloru minoritari, aistu fondu nu esti creat âncă.

II. CONCLUZII ARTICULU DUPĂ ARTICULU

Articolu 1 al Conventsljei Cadru

Ratificarea Cartljei Europene a Limbiloru Regionale shi a Minoritătloru

Recomandările din atseli două cicluri dimaninti di monitorizări

27. La dauli cicluri dimaninti di monitorizări Comitetlu Consultativ a bunuat că autoritătssili albanezi prinde (lipseashti) să veadă posibilitatea di sămnarea shi ratificarea a Cartei Limbiloru Regionale shi a Minoritătloru, tsi esti unu di angajamen luat ti aderarea Albaniei la Consiliul Europei ân 1995 .¹

Situata actuală

28. Nu esti registrate progrese di lă doilu ciclu de monitorizări. Până ân prezent, Albania nu a semnat âncă aist tratat.

Recomandări

29. Comitetlu Consultativ consideră că autoritătssili prinde să veadă cu seriozitate aistă situatsie, tsi Carta Europeană a Limbiloru Regionale shi a Minoritătloru si semnă shi si ratifică.

Articolul 3 al Conventsljei Cadru

Obiect individual tră aplicarea a Conventsljei Cadru

Recomandările din atseli douli cicluri di maninti di monitorizări

30. Ân ciclurile dimaninti di monitorizări Comitetlu Consultativ a declarat că autoritătssili prinde să crească dialogulu cu reprezentantsii comunitătssii boshnjiaci shi egipteană, ân scăpul de a implina ananghili tsi eali ar tră apărarea shi aplicarea a Conventsljei Cadru ân raport cu elji.

Situata actuală

31. Comitetlu Consultativu veadi că nu a avut vără alixeari di la doilu ciclu di monitorizări ân starea a autoritătssiloru albanezu, ligat cu câmpu di aplicare al Conventsljei Cadru, autoritătssili ricunosc două contsepti ti minoritătssili, "minoritatea natsională" shi "etno-lingvistică", shi ân conformitati cu aisti punct di vederi, diferentsa fundamentală ântră aisti două contsepti esti ân existentsa unui "stat de origini", care este atribut necesar al minoritătssiloru natsionali, aljiura di atseli etno-lingvistice. Comitetlu Consultativ acceptă afirmatsia Guvernului că aistă nu adutsi discriminări namsa di aisti două grupuri.²

32. Ashi cum esti băgat oară shi la Opinia dimaniniti a Comitetlului Consultativ, autoritătssii cunuască ca minoritătssiloru natsionali minoritate greacă, macedoneană shi sârbo-muntenegrean.

¹Vedz Opiniu Nr. 189 (1995) ali Asamblei Parlamentă a Consilulu European ligat cu angajarea ali Albanii "tră să studiadză cu scăpul ratificarea [...] a Cartljei Europeană [...]ti cimbili racionali shi aminoritătssiloru".

² Vedz Raportu a Treial Republicës së Shqipërisë ACFC/SR/III(2011)001, pg. 7

Minoritatea romii shi aromâni /vlahi³ a ricunenoscut ca minorităsi etno-lingvistice". Căftării a persoanlui altsi, aparținând grupuri, cum sunt egiptenii shi bosniacii, tsi în tricut au exprimat vrearea ta s-hibă recunoscute ca persoane aparținând a apărarea ca minorităsloru natsionali shi s-aiba apărarea după Conventsia Cadru, nu sunt luate în apruchiari di la autorităsili albanezi shi existentsa lor ca grup ahoria cu identitate unică nu este cunoscută.⁴

33. În aestu contecstu, Comitetul Consultativ notează că, în conformitate cu Planlu Natsional de Actsiuni în aplicare a Acordului di Stabilizare shi di Asociere namsa Albania shi Uniunea Europeană în 2006, esti programat să aprobă ună legia ti minorităsili natsionali, Comitetul Consultativ consideră că aprobarea a shtljei legia va să completa goleatsili ecsistenti în cadrul legal shi institutsional tră minorităsili natsionali din Albania shi va agiuta la lunjinarea a politici di Albania dininti a minorităsili lor, ma ahoria pri precizării a criteriilor vruti, legală ti cunushterea a minorităsloru natsionali.

Recomandări

34. Comitetlu Consultativ âncurajează autorităsili, tsi fără amnari, să veadă puterea di aprobarea a unui legi generală tră minorităsili natsionali, cu scăpul di s-umplă goleatsaili la dispozitsiile legali ecsistenti, cum shi tră s-lunjinească politica din Albania ti minorităsloru a ljei.

35. Comitetlu Consultativ valoreadz că autorităsili, că, cât lja în considerată aligeari subiectivă, ashi shi criteriile obiectivi, tsi s- legă cu identitatea unei persoanu, vrea prinde să favorizedz ună apruchiari cama flexibili shi ma diescljis ântră cât âlji cadî lushurâtsli al Conventsljei Ccadru. El ali cafti autorităsili să lja în consider, cu consultari di persoanili interesati, puterea a âmplicare a personloru, tsi pretind ca ar identitatea bosniacă ică egiptean pi padea a aplicarljei a Conventsljei Cadru, maxus ligarea cu sinferulu lor culturali shi lingvistici.

36. Comitetlu Consultativ tutashi pindzi autorităsloru să riveadă periodic criteriili apofasiti tră ndrepturi ta să amintă di la apărarea ali Conventi Cadur, cum shi la aplicarea lor, ân arastu a căftariloru di la apartinarea a ashtilor grupuri, tră să garanteadz, tsi aisti criterii s-nu aducă inshira naporă a ominjiloru di la câmpuru, nacă s-aplică Conventa, ma ahoria sinferuri a lor ti limba shi cultura a lor.

Censusu shi certificata di amintări

Recomandării din atseali două cicluri di ma ninti di monitoări

37. În ciclurili dimaninti a monitorizări, Comitetlu Consultativ a âncurajat autorităsili albanezi să includă ună ntribari ti apartaniadza etnică la censulu ginerat al 2011 shi si asigura că alegerile posibâl răspunsuri, si să facă clară printer cămpanii di informari.

38. Tutashi Comitetlu Consultativu a incurajat autorităsili să lja măsurili ananghioasi tră să asigură mutarea a practiciljei a ânregistrarljei obligator di etnie al oameljii după certificately di amintări.

Situata actuală

39. Statulu albanez apofasi în Mailu 2011 tră s-li mută practicii nchirdisiti di la regimulu comunistu ti registrarea cu fortsă la certificately di amintări etnia a persoaniloru apartinead inorităsloru natsionali greacă shi machedoniani, tsi să bazeadz pi certificately di amintări a

³ Comitetul Consultativ esti tu shtieari că niscenti persoane tsi âli apartanidz minoritatea vllah minduească că are diferentsi samsa di dauă grupuri nuntur a shtljei minoritatea, anda altsă u veadă cu singur unu grupu.

⁴ Vedz , tutashi Raporul a Patru ECRI-t ti Albania, aprobat la 15 Andreu 2009, CRI (2010)1 §§ 96-105

părintsiloru shi nu cu declaratsia a lor ihsitã. Aistã practicã, limitat singur la minoritate greacã shi macedonescã shi si ufilisea singur la "zonili minoritari" di atumtsea⁵, a futunã discriminãri ti personlji tsi ãli apartineadzminoritãtslor natsionali diferiti.

40. Cãt ãli cadi a minoritatea valah/aromãnilor shi romi, shi cã, dupã terminologia definitã, bazat la Raportulu Natsional si numeshti "etno-lingvisticã", nu esti identificat di la autoritãtsili dupã certificati di amintãri icã pi alti parti. Aistã ar adus niputerea a shtilor persoani tsi ãlji apartanedz atsilor minoritãtsi s-executã ndrepturili ca cum li ara atseji tsi suntã cãnãscut ca ca minoritãtsi natsionali.

41. Anda si bunashteaptã arruperea a shtiljei practici, tsi avu prublemi cu Articulul 3 al Conventsiiei Cadru, Comiteltu Consultativ notedz cã datili ti apartintsa etnicã, evidentati la registrili civile, sunt ufilisti di cãt autoritãtsili trã ta s-lji da a unui persoani ndreptu tsi s-apartaniedz lal minoritãtsloru natsionali, tsi s-putea s-discljidã clasi nuntur minoritetea. Comiteltu Consultativ spuni cã ãn conditsili a niaverea a datili ti origina ânregistrat *din oficiu*, autoritãtsili va prinde s-ljia ân considerari ân mod sistematic cãftãrili a personloru tsi apartsinedz minoritãtsloru natsionali shi "etno-lingvisticã", bazat pi prezentarea voluntarã shi isihit etnia, cum shi dupã principiul di auto-declaratsii.

42. Comiteltu Consultativ noteazã cã nu are statistici pistipsiti ti etnili tu Albani, cãtse ântrebarea ti etnia nu a fut faptã la nitsi un registarea dupã cãderea dictaturii comuniste ân Albania. Ân ligãturã cu atsea ma nsus, Comiteltu Consultativ riadutsi tu atentsia cã, prota Opinia lui, ar bãgat tu mutreari alatusirea mari la valoreare trã numuru a persoanili tsi ãlji apartaniadz minoritãtsloru natsionali.

43. Comiteltu Consultativ noteazã cã ãn Sumedru 2011, s-fetsi censulu tu Albania. Ma nclo Comiteltu Consultativ noteazã cã chestionaru a fut faptã dupã standardili Comisiei Economici trã Europa trã Organizatsiljei Natsiunilor Unite, cum shi a recomandãrilor a Oficiului di e Statisticã al Comunitãtsilor Europene (EUROSTAT), trã Populatsii shi Locuintsiloru din 2010. Trã prota oarã, dupã cãderea regimului comunist din Albania, chestionaru contsinea ntrãbãri pisti originea etnicã (etnie) shi religie. Comiteltu Consultativ exprimã cãrterea cã nu a fut datã puterea oamnjlor sã declarã cama mult di unã etnii, icã cama mult di unã limbã ca limbã di dadã, tsi cadi ân contradictã cu recomandãrili Conferintsei Statisticienilor Europeni trã Ânregistrarea Populatsiei shi al casilor.⁶

44. Comiteltu Consultativ veadi cu cãrteari cã Legea "Ti censsulu ginerat al populatsiei shi casilor", di 26 Sumedru 2000 a fut modificat ân Lunar 2011, mashi trei meshi nãinti di censulu. Organizatsiloru minoritãtsloru natsionali din Albania ar exprimat cãftãri ligat cu articululu 20, avdaptã tu soni la aistã legia, tsi priveadi unã amendã di 100.000 de Lec (700 EUR) ,trã apandasirili nicorrecti la chestionaru, spuni cã un apandasi va s-hibã consideratã incorecte nacã aistã nu corespundi cu informatsili dati ân registrulu di stari civilã.

45. Comiteltu Consultativ consider cã dispozitsia tsi privedi pidipserea cu amendã, nacã unui apandasi esti nicorect la ntrãbarea di originea etnicã (natsionalitatea), ligãndalui cu datili

⁵ "Zonili minoritari" suntã niscãts localitãtsi (Gjirocãstër, Sarandë shi Delvinë) ti personili tsi alji apartanidz minoritãtsi grec shi localitate Corçës (primari Liqenas) shi Devolli (promãria Vernicut) ti personi tsi ãli apartenidz minoritate machedoneascã) precizat di ahtari duro regcimult comunist, bãnati di la unu numur mari di la oamlji tsi afcã parti la minoritete natsionalã.

⁶ Recomandãrili di la Conferenca Statisticien European trã Censsuri ti e Populatsia shi casili 2010, pãrgatit ãn colaborari cu Biroulu ali Staticisti Comunitate Europiane (EUROSTAT) shi Comisioninu Iconomici trã Europa la Natsionu Unite, paragrafu 426: "nacã va , personli ntãrbãt prinde s-hibã isihit s-declareadz ma multu di unu apartaniedz etnicã icã unã combinare aparftaniedzu etnice", paragrafu 431: "Ntãrbarea generalment va –li referã singur unue limbi, poati s-caftã mã multu limbi ca limba di dadã nacã limba printslpalã ti grupuri minoritari".

în registrul civil, (avândului în vedere goletsili di sistem shi niexatili a sistemuli dit soni), tsi nu poati s-hibă considera pistipsiti shi sahti, scoal problimi că nu esti cu printsipu consacratî în articulu 3 al Conventsiiei Ccadru. Ma ahoria, personili tsi ăłji apartineadz minoritatea greacă shi minorităsi machedonene la fu "zone minoritari", tsi băneadză naforă di zoni, tsi apartaniadza etnică nu este registrată dip, ică este registrat cu alatusiri la certificatiili di amintări, cum shi personili tsi ăłji apartsin minorităsloru altsi, maxus atselji "etno-lingvistic", tsi etnie nu este registrată nitsiunoră, nu este dat ndreptul di să declară în mod liber originea lor etnică.

46. Comitetlu Consultativ consideră că mashi cărtsănera cu amenda, esti un factoru di a frixa shi compromiteshti dreptulu ti auto-declaratsii a personilor tsi ăłji apartsineadz minorităsloru natsionali. Aistă opini a fut confirmat di cât reprezentantsi ai minorităsloru natsionali, tsi ar discutat cu largeatsă aistă problemă cu Comitetlu Consultativ. În aistu context, Comitetlu Consultativ veadî cu rrăuviniri faptlu că un numur di organizatsii ali minorităsili natsionali au căftat di boicot a censusulu. La momentulu adoptări prezentului Opini, Comitetlu Consultativ nu este axi s-precizeadză cât oameni ar refuzat să da apandasi la ântrebarea ti etnia (natsionalitate), ică nacă frixa di un amendă n-avut nici un impact pi oamnjłji, tsi au dat apandasi ti aistă ntrăbari. Cu tută aistă, avândului în mutreari puterea di băgarea ali amendi, strigarea ta să boicotedz censusulu, Comitetlu Consultativ consideră că rezultatiili censusulu va prinde să hibă vidzuti cu atentsa extremă shi călăsească autorităsloru tsi în politica tră minorităsi s-nu s-ndoapăr mashi pi datili adunati în chiroulu a censuslu.

47. Comitetlu Consultativ consideră că, avândului ă mutreari dezbatili ti censuslu shi goletasili, tsi ar fut vidzuti, când apofasi la cunoashterea ndrepturiloru personloru, tsi apartsin minorităsloru natsionali shi di "etno-lingvistică", autorităsili va prinde să respectă în mod sistematic principulu di auto-declaratsii ihsită, avândului tu mutreari cât subiectizmu ashi shi criterii obiectivi, ligati cu identitatea unei personu. Aistu lucru este maxus di important, atumtsea când si discljidă clasi în limbile minorităsloru natsional, tră ndrepturi să ufilisească ună limbă minoritară la relatsiili cu autorităsili administrativi shi de ufiliseari a numirili locali, numirili căłjurilor shi a indicatslor topografici.

Recomandări

48. Comitetlu consultativ călăsească autorităsi să respecteadz ndreptuli la auto-declaratsi, avândului în videri ca alegeri subiectiv, cum shi criterii obiectivi, ligati di identitatea unei persoane, shi nu di a exercită nici un soi di presiuni, care va s-cheadză alegerea liber a persoanloru tsi ma zburăm. În mod special, Comitetlu Consultativ caftă di autorităslor s-nu aplică nitsi ună sanctsiuni pi personli, care exercită drepturi liber, declarati pi apandasia a lor cum s-va, ihsită.

49. Comitetlu consultativ âncurajedz autorităsli să recpecă cu ragorozitate ndreptu de auto-declarari, ă conformitate cu principiul shi recomandărli Conferintsłiei Statisticienloru Europeni, ă scăpul di să sigură adunarea di dati pistipsiti ligată cu contsinarea etnică a populatsłiei.

50. Comitetlu Consultativ âncurajeadz autorităsili să aprobă măsuri suplimentari, care poati si adună dati pistipsiti social-economici, părtsătă după apartenarea etnică (natsionalitate), vârstă, sexu shi ashtărrarea geografică, ă toate cămpuri di interes, shi, ă aistu scăpu, dezvoltă metodili vruti adunare a detloru ti aparteniadza etnică, respectândului mplină auto-declararea , cum sunt standardli internatsionali ti apărarera a datiloru personali.

51. Comitetlu consultativ acljiamă autorităsli să nu conditsionedz exercitarea nitsiunu drepturiloru, privizuti ă Conventsiia Cadru, cu rezultatiili a censusulu din 2011.

Articulu 4 din Conventsiia Cadru

Cadrul legal trã discriminarea

Recomandãrile din atseali dali cicluri dimaninti di monitorizari

52. La ciclurili dimaninti di monitorizãri a Comitetului Consultativ a caftat autoritãtslor sã ândeplineascã legislatsia, care discriminãrea, ma ahoria contra persoanloru care apartsin minoritãtsloru, ân scãpul tsi s-amvãleshti tuti cãmpuri.

Situata actualã

53. Comitetlu consultativ salutã adoptarea ân Shcurtu 2010 a Legiu "Trã Apãrarea contra discriminãri", care avea ca scãp sã stabileascã legislatsia albanezã ân cãmplu di la standardili stabilite ân Directiva Consiliului European ti Egalitatea Rasialã (2000/43/CE) shi Directiva a Consiliul European ti Egalitatea trã Lucru (2000/78/CE). Aistu legu priveadi apãrarea di discriminãri, ma ahoria discriminãria di furnjia rasiale, etnicã, natsionalã icã religioas shi preciza competentsa legalã ân procedurile trã ashispusi ncãlcãri ali dispozitsi a lui. Comitetlu Consultativ noteazã, ma ahoria, avinarea a ngãrcãrlor shi dispozitsia tsi priveadi intrarea pãrtsilor a treila, cu calitatea *amicus curiae* ân problemi di discriminãri.

54. Comitetlu Consultativ salutã numirea ân Arilu 2010, Comisarlu trã Apãrarea contra Discriminãrii (CPD), care ari puteri, stogu cu instantsli di judicatã, sã aplicã legea shi, ân special, trã examinã plãngerili di la persoane fizici, s-facã investigãri administrativi, s-bagã amendi shi sã reprezintã cãftãtoru ân dininti instantsloru ân chestiuni civili. Tutashi, comisarlu poati s-fatsi recomandãri shi sã fatsi activitãtsi di sensibilizãri.

55. Comitetlu Consultativ noteazã cã, dupã informatsili trã perioada pãnã la Yizmãciun 2011, Comisarlu a luat 10 di plãngeru, iu eara sh-unã plãngeru ti mutarea a unei bilocu di romi di la politsie din Tirana. Trã aistã araste, Comisarlu a faptã unã plãngeru cntra politsljei shi procedura esti ân continuãri.

56. Comitetlu Consultativ noteazã cã Comisarlu, ân coolucrãri cu Ministerlu a Lucrului shi Afacerlor Sociale, a organizat unã serie di activitãtsi di sensibilizari a publiclui. Tutashi, Comitetlu mutreashi cã, indipendent ashtljiur cilstãsiri, ân gjeneral opinia publiclui shi grupuri profesionali rrãmãni apus.

Recomandãri

57. Comitetlu Consultativ cãrteashti autoritãtsli sã oferã unu soi ndupurãri ti activitãtsili Birouil Comisarlui trã Apãrarea trã Discriminãri continuãndalui asigurãri izvuri ananghioasi, sh-atseali financiari, cu scãpul tsi s-poatã s-umplã borgia a leji ân mod cãftatã shi s-creascã monitorizãria pi tuti arastili tsi pretiedin ca discriminãri.

Monitorizãria discriminãrilei shi mezi legali disponibili

Recomandãrii di ciclurã dimaninti ti monitorizãri

58. La ciclurili dimaninti di monitorizari, Comitetlu Consultativ a cãftat autoritãtsloru sã dezvoltã cãmpãni di sensibilizãri a publicului larg, cum shi minoritãtsili natsionali ligat cu instrumenti pututi trã s-zdileagã arastili di discriminari.

Situata actualã

59. Comitetlu Consultativ ghinashteapti amendamentli la Codulu Penal din 2007, dupã care discriminãria pi motivi di sexu, rasã, religie, natsionalitati, limbã, opinii politice icã socialã fatsi unã circumstantsã greu ân fitserea a unui crimã penalã. Ân 2008, Codul Penal a

fut modificat, considerându-l "contraindzeri penală distiftserili a materialili cu contsinera rasist ică xenofobu printer sistemloru informatici, cum shi păzerili (ofezi) cu motive rasisti ică u xenofobi, referindusi la distiftserea cu sistemeli informatici shi materiali ligati cu genocid, crimă contra uamaneshti, rasismului shi xenofobljei ".

60. Comitetlu Consultativ notează cu interes că sunt organizati niscănts activitătisi, după intrarea ân aplicare a amendamentloru la Codlu Penal. Ele si concentrează ân aplicarea a noiloru dispozitsii legiali, tsi mutreashti la discriminări, rasismu shi di crima ură.

Recomandări

61. Comitetlu Consultativ cãrteshiti autoritătisili trã a privena, investiga shi urmări ân justitsii autori, care ar faptã crimi cu motivi rasisti shi xenofobi shi trã a asigura monitorizãrea continuatã a ashtljiu fenomenu ân societati.

Biroul Avocatlu Popuru (Ombudsmanlui)

Recomandãri di dauli ciclurã dimaninti ti monitorizãri

62. La atseali douã cicluri dimaninti al Comitetlui Consultativ di monitorizãri a cãftat Ombudsmanlui sã bagã cama multu accentu pi evitarea di discriminări indirectã ân caslu ân care sunt implicati personi apartsinând minoritãtloru natsionali.

Situata actualã

63. Comitetlu Consultativ notează că Biroul Ombudsmanlui continuã sã joaci un rol activ ân apãrarea drepturor omului ân Albanii, ma ahoria trã crishterea a sensibilizãri publiclui ti drepturili persoanor apartsinând minoritãtloru natsionali shi aflari dislãgari a problemlor. Ân aistu contextu, Comitetlu Consultativ salutã organizarea a unui seminaru natsional cu tema "Sotsitatea albanezã – sfida a nidiscriminãri". Aistu seminaru a fut organizat ân Andreu 2010 di cãtre Biroul Ombudsmanlui, ân cooperari cu Comisarlu trã apãrarea contra discriminãrii, Ministerlu di Internã, Ministerlu Lucrlui, Chestiuni Sociali shi Shanse Egalitati, cum shi unã serii de actori importantsi din societatea civilã.

64. Comitetlu Consultativ notează că Avocatu a Populu comandat shi buroulu a lui ân Albania, hãrãsescu pistipseari ãnaltã cum ân publicu, ashi shi tu autoritãtisi. Cu tutã tsi apofasirili Ombudsmanlui nu sunt obligatori, autoritãtsli au implementat unã serie di recomandãri scoasã de ea.

65. Comitetlu Consultativ notează că, ân 2010, Biroul Ombudsmanlui a tratat 3,264 aplicatsii, nutur di care 10 ar fut facti di cãt romii, care ar spus discriminari pi motive etnici. Niscãnti, nuntur ashtljiu aplicatsii, care au fut ligati amãnãrea presupuseli ân procedurile di ãnregistrari la Oficilu Registrului Primãria la Shcodra, au fut disligati ân mod hãrãsitã.

66. Comitetlu Consultativ salutã ân special actsiunili luati di Avocatlu Poporlui trã lunjina circumstantsele pisti bilocuri a romilor la stantsia di tren din Tirana, ân Shcurtu 2011, ân care personi niidentificati ar atacat shi ars locubãnarea, iu bãna aproape 40 fumelji, tu chirou tsi Politsia nu ar agimsi s-lua mãsuri vruti ,trã apãrarea a shtljur oamnji. Comitetlu Consultativ, ma ahoria, bunashtepti actsinili al Birolu Ombudsmanlui ti identificarea goleatsili ân investigãtsi, nuntur a politsljei shi procedurli disciplinãri.

Recomandãri

67. Comitetlu consultativ âncurajează autoritãtsli sã continueadz sã ofer, pi nivel vrutã, Ombudsmanului di izvuri financiari shi umani, trã poati tsi mplineascã boargili ân mod eficient shi independent.

Situata socio-economică a romilor

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

68. La ciclurile dimaninti di monitorizări, Comitetlu Consultativ a căftat autoritășloru să includă romii ân registrulu populatsljei, să crească cilstășirili, stogu cu primării shi sutștiloru activi ân aistu câmpu shi să crească conshtientseare a părintșlor romi, tsi ar boragei s-registreadz cilimenjlji a loru.

69. Naforă di aistă, Comitetlu Consultativ căftă autoritășloru să intensifică cilstisirili di impliniri Strategia Natsională tră Romi, ân special ti părșărea a borgiea namsa di autoritășli centrală, autoritășli locali shi organizatsiili niguverntali, asigurarea a fonduri shi izvurili bugetari vruti shi luarea măsuri;or tră adunarea datili statistici cât ălji cadu a situata romlor shi precizarea indicatslor ti valorizări a strategljei.

70. Comitetlu Consultativ a căftat, tutashi, autoritășloru să se-asigură tsi persoanli avinatti să hibă tratată ân mod egal, ligată cu dari a caslor shi la reinstalari shi, ân scăpul tsi să si ljiia monitorizari specială, ligat cu rilocuarea a persoanloru apartinedz minoritășii roma.

Situata actuală

71. Comitetlu Consultativ notează că, di cama multsi ani, autoritășli au intensificat cilstisirili di luptări discriminării shi di integrări a romlor ân sutsata, maxus ân cadru Strategiei Natsionali tră Âmbunătășirea Conditslor di Bană a Romlor, aprobat ân 2003, care a fut urmată ân 2009 di cât Planulu Natsional di Actsiuni 2010-2015 tră Deceniul di Incluziuni a Romlor. Aist plan stabileshti cama mult borgei să asigură un tratament egal ân câmpuri educatsiei, ocupării fortșei di lucru shi apărarea socială, locuintsu shi infrastructură, accesul la serviciili di sănătati shi a nchirdășearil culturale.

72. Comitetlu Consultativ, ân aistă contextu, mutreshti că proiectșili bugetari tră Planulu di Actsiuni, tsăni mashi izvori potentsială di finantsari, băgandalui pi innari, la un risc activitășsili numerati ân Planlu. Comitetlu Consultativ considiră că goleatsili di izvuri va s-avea un impact negativ ti realizării obiectivlor di Planlu.

73. Comitetlu Consultativ salută aljuritărili la legea, ti statutlu civil, ân care chirou limită di ânregistrari obligatorie tră cilimenjlji esti tins di la 45 ân 60 dzăli shi mutarea a amendljei tră registrari amnată, cum shi căftarea di proceduri giudicări ti registrari a unui cilimenu după tritserea a limitlui. Autoritășsili tutashi a apofasit ună pulteari finantsiară di 5,000 Lec tră fumelji, care registrează fapțlu a cilimenu pi limiteli specificati limiti. Conform informatsilor luati di cât reprezentantsi a romlor, Comitetlui Consultativ, aisti pasi ar adus putsinărea a numărului di arasti niregistrati a cilimenjlji romi.

74. Ân aist context, Comitetlu aconstat că măsurili luati di autoritășli, stogu cu ordinu di la Ministerul Nvătșămentului shi Shtintșljei ân 2006, care da dhichi s-scrieri la shcoală a copiiloru romi, care nu au certificati di amintări, a dat bun rezultati la crishtere numărulu di cilimenji romi care neag la shcoală.

75. Comitetlu Consultativ notează tutashi, că au implementat ună serie di proiecti, care ar scăpu bunătșiri, cum sociale a romlor shi egipteni, shi cooperaria namsa PNUD, sutsiata civilă shi autoritășli. Aistie proiecti includ asistentsă tră registrari ân registrulu, printi instruiri funcșionarlor gidicătoreșcă shi avocatsi, ună câmpulu di sensibilizări tră romi shi egipteni, di formari profesională tră romi, inclusiv shi mediatori sanitari romi shi profesori asistentsi di dascali. Alti măsuri includi crishterea participări romlor shi egipteni ân proceslu apofășiri local, printri cooperari lor ân dizvoltarea shi aplicarea aljurătșu proiecte di infrastructură, cum ar fut discljiderea di grădinitsie, ligătura a casilor cu retili di apaductu canalizări shi eliminari a arămășăturlor.

76. Comitetlu Consultativ notează că Ministerul Lucrărilor Publici, Transporturilor shi Comunicatsilor a prividzut la bugetul anlu 2008 ună sumă di 30 di milioane di Lece, tră a finantsa constructsia di proiecti di casi shi infrastructură (apăaducti shi canalizare) în municipiile Cuçovë, Bilisht shi Pojan. Comitetlu Consultativ spuni rrăuviniri că, ân ciuda că cu tuti aisti măsure, conditsiili di bană ân niscănti bilocuri di romi rămâni nimalosi Nuaverae a conditsili sanitări, arrămăsăturili a prăvdzilor shi adunare ninămaliosi a rrămăsăturilor bagă tu pericul sănătatea a oamnjilor shi distiftserea a epidemilor. Comitetlu Consultativ, cu nivriini, nvătsă că cu tuti aisti conditsili, ti annjlji 2009 shi 2010 nu sunt privăzuti fonduri tră continuri a investiti ananghioasi ân mähälädz di romi tu ananghi.

Recomandări

77. Comitetlu Consultativ âncurajează autoritătstli tă să facă cama multi cilistisirili ti ân preivinirea, luptarea shi pedipsirea inegalitata shi discriminara, tsi romii astragă ân mod constant. Autoritătstli prinde să scaul cilistisirili, maxus la nivelu local, tră a âmbunătsi conditsili di bană ale romlor shi di a promova integrarea lor ân societati. Autoritătstli prinde să s- asigură că persoaeli interesati ar puteari ti luari parti a procesul apofasiluari, ligati cu aisti bunuări.

78. Comitetlu Consultativ cãrteshti autoritătstli să asigură fondurili ananghioasi tră aplicarea a Planului Natsional di Actsiuni 2010-2015 shi alti proiecti di infrastructură.

Articulu 5 ali Conventsi Cadru

Politica tră nandruparea a culturilor minoritări

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

79. Ân ciclurili dimaninti ali Comitetlui Consultativ di monitorizări a căftat autoritătstloru să facă ună politică di tamam tră a ndupurra culturili minoritari, printer creari unui fondu special tră promovarea identitătstlor culturali.

Situata actuală

80. Comitetlu consultativ notează cu rrăuvineri faptul că nu a existat nitsi ună alăxeari di la sonlu rundă di monitorizari ti ună politică tră ti ndupurrări culturili minoritari. Anda Planulu Natsional tră Aplicare a Acordului di Stabilizari shi di Asotsiări namsa Albania shi Uniunea Europeană (2007-2013) adutsi aminti creari unui fondu special tră scăplu di conservări shi dizvoltăre a culturilor minoritari, un di ahtari fond nu este creat âncă.

81. Este multu di nivrinări faptul că, după Raportlu National, suportu (ndupurrărea) tră culturili minoritari din 2009 a constatat ân furnizarea di ună contributsie financiară din partea Ministerului Turismului, Culturii, Tineretului shi Sportului tră două activitătstsi culturali: "Ziua Natsională di muzică traditsională romă" shi "Albania ân simbioză cu minoritătstli ", shi Festivalul Natsional di Folc ân Gjirocastra shi publicarea unei reviste, care se ocupă ân principal cu probleme sociali shi cultural ale romlor.

82. Nu sunt previdzuti suportu di publicare di cãrtsi ân limbili minoritătstloru natsionali.

Recomandări

83. Comitetlu Consultativ cãrteshti autoritătstli albanezi tsi să dezvolte nună politică cumsva tră agiutarea culturili minoritari shi di a crea unu fondu tră promovarea identitătstlor culturali, ashî cum este privădzut ân Planlu Natsional di Actsiuni tră aplicare a Acordului di Stabilizare shi di Asotsiăie namsa di Albania shi UE.

Articolul 6 din Conventia Cadru

Toleranță și dialog intercultural

Recomandări de la ciclurile dimaninți de monitorizări

84. În ciclurile dimaninți de monitorizări, Comitetul Consultativ a căutat autorităților să lăse măsuri suplimentare să se trateze incidentele de intoleranță și nerespectare, în special contra romilor, printre creșterea a conștientizării și ananghi aștor comunități, ma așoria namsa grupurilor profesionale, cum pot să ofitseri de aplicare a legii, sistemul judiciar și mass-media.

Situata actuală

85. Comitetul Consultativ notează că în Albania, în general are un climat de toleranță și de respect și reprezentanților minorităților naționale au raportat că incidente cu motive rasiste și intoleranță etnică au fost rare.

86. Comitetul Consultativ notează cu nădejde cu privire la atacul contra bilocurilor romilor, în băna pistă 40 fumești în centrul de Tirana, în Shkurtu 2011, care adus accidente grele și avinarea a unui număr mare de persoane, și cilimenji (vedz, tutashi, comentările la Articolul 4 de mai sus). Aști victime ar rămasă fără case și furnizii de atac și încă nu au fost oferite case cum sva. În momentul în care Comitetul Consultativ a realizat vizita lui, elji băna pistă, independent de zăbări bune și canda va sva dide case dinainte de iarnă. Situația victimilor de băgare e focală e faptă de rău de faptul că elji fu băgăat de unu scurt chiroi la mardzina căsăbăului, fără acces cum sva și școala și locuri de lucru.

87. Tră Comitetul Consultativ este de mare nădejde față de faptul că atșeli și suntă ngărcati cu aplicării a legii nu lăse măsurile cum sva să se apăreze victimele de ștărljiu atac. De exemplu, la momentul vizitei Comitetului Consultativ, plângerile lor nu au fost înregistrate în mod cum sva, nu au fost fapte investigate și opiri penale și apofasia în formă definitivă de instanțelor nu a înștit încă. Aștă stări de parte de alți polișii spun și niaveri mare de alți conștientiza și problemelor lor și de vedări anti-discriminare, ma și prejudecăți rasiale.

88. Comitetul Consultativ este, totuși nădejdit de informările luate de la reprezentanții de romilor, în teste și ave fapte, romii au fost victime de discriminării în forma niaprușării la nișcâni locuri publice, în chiroi și nuomi nu avea de aștări ședcuri..

89. În așt context, Comitetul Consultativ notează că, în niaveri de uni statistici generali de crimi motivate de ură rasială, este cu zori să se autorităși să lăse măsuri de prevenire eficiente și să facă strategii de luptă de operi penale cu motive rasiale și xenofobice.

Recomandări

90. Comitetul Consultativ căteshti autoritășii să lăse mai multe măsuri energice, ma troară, ma eficiente să se prevenire, investigarea și urmărirea penală de autori de faptă de operi penale și rasiale și xenofobice și asigură ună monitorizare continuă de aștărljiu fenomen în șocietate.

91. Autoritășii ar prinde să aști intensifică cilistisirile să se lua măsuri să se crești gradul de conștientizare și de vedări la aspectele legate de toleranță și anti-discriminare, care ar prinde formarea de ofitseri de aplicare a legii, mass-media, judiciar, cum și de informări de publicului.

Relatsiile cu politzia

Recomandării di dauili ciclură dimaninti di monitorizări

92. Ân ciclurile dimaninti di monitorizări a Comitetului Consultativ a căftat autoritătsloru să tindă monitorizăria ti politzia, prin creari unui proces indipendintă, shi să stabilească sanctsionli cumsva ân arastili di abuzări ică di discriminări di partea a politsljei.

93. Tut ashi, Comitetlu Consultativ a călăsit autoritătsli tră a tindi programele di formare di politisie cu viderea la chidicarea discriminării, cum shi standardli Conventsiei Cadru, shi di promova recrutări ân corpul di politisie a personloru care apartsin minoritătsloru, ân special romii shi egiptean ofrândalui *inter alia*, cursuri di formare care să lja să concureze tră aisti pozitsii.

Situata actuală

94. Comitetlu Consultativ notează că numrlu di initsiativi luati di autoritătsi ân patru anji dit sonii tră aluptarea discriminăria a adus crishtera a gradului di coshtintsljei la drepturli omului shi di crishteri standardli profesionali di ofitseri di politisie.

95. Ahurhită di la anlu 2008, conform Raportului Natsional, totsi ofitserii di politisie au luat instructsi politsljei di bază di 22 săptămâni ân care, printre alti, sunt trainat ti drepturli omului shi drepturli personloru private di libertate. Directsia di Standardi Profesionali ningă Directsia Ginerall di Politsie a mandatlu să monitoridză shi să pedipsească chindrearea nibună di căt politzia, ân special ân chirulu di asocieri, chindrearea, arestari shi tratari ân miedislu politsljei.

96. Naforă a shtljei , Comitetlu Consultativ notează că, ân 2008, a fut creat sum autoritatsia Directsiei di Standardi Profesionale shi Sectoru Plăgerili shi Disiplină. El ari borgea tră aplicare a Normloru shi Regulamentu di Politsie Disciplina di stat shi măsurili cumsva ti cafî âncălări.

97. Comitetlu Consultativ salută, tut ashi, aprobarea di partea Polistljei di stat a Planlu di Actsiuni "Tră privenirea shi lupta contra rasismului shi a discriminării rasiali". Aist Plan di Actsiuni, precisadz măsuril shi borgili care urmează să hibă băgat ân aplicări di către autoritătsli centrali shi locali, ma ahoria ti creshterea gradlui di conshtientizări di politzia cu viderea la drepturli omului, băgarea tu contacti cu reprezentăntsi ai minoritătsloru, tră a lishura idintificăria sebebilor di âncălcare drepturli lor legali shi constitutsionali, privenirea shi lupta contra actlor di discriminări, lupta contra traficlui di persoani, implicăria ofitserlor di politisie minoritari ân zonili di patrulari iu ari un număr semnificativ di minoritătsi natsionali, cum shi printre promovarea recrutări personloru tsi ălji apartsin minoritătsloru. Comitetlu Consultativ notează că, cu scăpu că măsurili di ma nsus să hibă eficienti, aistia prede s-hibă respectati cu rigoroz shi monitorizati tu cafî moment, di către tuti nivelurli di aplicări a legii.

98. Comitetlu Consultativ notează, tutashi crearea , ân 2008, a Mecanismului Natsionalu di Privenire a Torturii, Tratamentu Niumani ică Puzeatsi, ca autorita ahoria ân structura Biroului Ombudsmanului, direct responsabil tră monitorizăria tratarului a personloru tsi esti luat libertatea shi tră apărarea contra torturii shi tratari inumani shi pidipsiti.

99. Comitetlu Consultativ s-aduni cu concluziili Comitetului European tră Privenirea Torturii shi a Pidipsiloru ică Trataria Inumani ică Degradati (CPT)⁷ , care privedi că aisti

---

⁷ Vedz Raportul di gchivernisia albanez, după vizita Comitetului European tră Privenirea Torturii shi a Piedipsiloru ică Trataria Niumani ică Degradati (CPT) di la 16-20 Chirisharu 2008s- <http://www.cpt.coe.int/documents/alb/2009-06-inf-eng.pdf>)

măsuri au ahurhită să da rezultati shi esti băgat oară un număr di âmbunătsiări în aistu câmpu.

Recomandări

100. Comitetlu Consultativ acljiamă autoritătshli să continescă monitorizăria tinjia shi starea di politsie shi pensoneli hapsaniljei printre structurile existenti a superviagljlilor, în scăplu di a asigura conformitatea cu standardli europene shi bagare în aplicare sanctsiunile cumsvrea în cazul în care aistă a fut ună âncălcare a ndrepturli omului.

101. Comitetlu Consultativ caftă cama multe cilistisirili tră a recruta persoani din minoritatea romă din fortsele di politsie shi alte organe di aplicare a legii.

Traficarea apartsinând minoritatslor Roma shi Egiptean(Gjifts)

Recomandării di dauili ciclură dimaninti di monitorizări

102. În ciclurile dimaninti di monitorizări a Comitetlului Consultativ a călăsit autoritătshli di adunari a datelor asupra traficlu shi să se tindă cilistăsirili di a crea un climă di âncredire shi cooperari cu comunitătshile delicati tră a aborda problemele di trafic.

103. Tut ashi, Comitetlu Consultativ a călăsit autoritătshli să lja cama multe măsuri în câmplu apărarljei victimelor shi a martorilor în procedurilor ligati di trafic, tră să facă cama mult di reabilitare a victimilor shi că, în plus fatsă di agentsiile chivirtitări, gioacă un rol mare tră a priveni traficlu.

Situata actuală

104. Comitetlu Consultativ notează că Albania a ratificat Conventsiia Consiliului Europei asupra lupta contra Traficlu di Oamlji în 2007 shi că autoritătshli au luat niscănti măsuri importante în lupta contra traficluui di fintsi umani. S-valoreadz n special creari Oficilui Coordonatorului Natsional tră Luptarea Traficluui di Qintsi Umani, Natsional Antitrafic Tasc Force shi mecanismului natsional di referiri.

105. Comitetlu Consultativ notează tut ashi că Conventsiia Asupra Lupta Contra Traficlu di Fintsi Umani a intrat în vigoare în Albania în Shcurtu 2008 shi a Gruplui di expertsi asupra Lupta contra Traficluui di Fintsi Umani (GRETA), a faptăt ună vizită di monitorizări la Albani la urhitu anlui 2011. Raportul shi recomandările lui va s-hibă publicate cama troară.

106. Comitetlu Consultativ notează că Centrul di Ashtiptari Natsional tră Victimele Traficluui, sub căshuiga Ministerului Lucru, Afacerilor Sociale shi Egalitate di Shanse, cum shi alte trei strehili la Elbasan, Vlora shi Tirana, oferă asistentsă gratuită a victielor traficlu di persoanei. În 2010, centreli existente ar ashtiptată 97 di persoanei, oferindului programe di asistentsă medicală, consilier shi reintegrare individualizati.

107. Comitetlu Consultativ notează că autoritătshli recunosc faptul că cilimenjli romi sunt ma multu tu periculu fatsa traficlu, în special a vecină Grecia shi, printre urmari, au anaghi apărarri specială. Autoritătshli din atseli două craturi în 2006, au aprobat un acord di apăărarea shi asistentsă a victimilor traficlu, care vizează stabilirea unui Cadru legal tră apăărarei shi asistentsa, repatrierea shi reabilitarea victimelor traficlu di persoanei. Un document similar a fut semnat cu Futa Republică Iugoslavă a Macedoniei shi Cosovo.⁸

---

⁸ În acest text tuti crimiterile la Cosovo, teritoriu, institutsii ică populatsia a ljei seaduchescă în conformitati cu Rezolutsia 1244 a Consiliului di Securitate al Organizatsiei Natsiunilor Unite shi fără nitsi unu prigiudicări ti statutului Cosovo

108. Comitetul Consultativ notează că cifrele de poliție de stat spună că numărul de cazuri de prispupă a traficului de cilimenji a scăzut în mod semnificativ în anji dit soni, cu patru arasti investigati în 2009 shi singur un arasti în 2010.

Recomandări

109. Comitetul Consultativ călăseshti autoritățli, tsi, în plus adresarea a tuturor recomandărloru formulate di Grupul di Expertsi contra Traficului di Fintsi Umani, tră a trata sibepea a traficului, cum poati s-hibă marginalizts nuntur societătsii, a uarfăroasi shi abandonului shcolar, tsi acatsi ma multu comunitatea romă.

Articulu 8 din Conventsia Cadru

Libertatea di religie, organizatsii religioasi, tunarea a averuluri organizatslor religioasi

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

110. În ciclurile dimaninti di monitorizări, Comitetul Consultativ a âncurajat autoritățli albanezi să-shi continue activitatea ti aveari legi cu viderea la libertati a religie.

111. Comitetul Consultativ a călăsit, tut ashi, autoritățli să se asigură că procesul di turnarea a averului tsi ar fut a comunitătsilor religioase shi compensarea s-hibă corect shi egalitati .

Situata actuală

112. Comitetul Consultativ notează cu neveari că nu a existat nici ună alixeari la ciclul di monitorizări dimaninti ti adoptarea a unei legi cu videri la libertatea di religie. Nu au urmat recomandările facti di Comisia di la Venetsia în 2007, shi di căt Consiliul Consultativ asupra Libertatea Religiei ică a Pisti a OSCE / ODIHR, 2009, în legătură cu proiectul di legi "Tră libertatea di religie, organizatsii religioase shi relatsiile reciproci cu statlu ".

113. Cu toate aistia, Comitetul Consultativ notează că, în conformitate cu articlu 10 din Constitutsie Albanii, care privedi acordlu ahoria bilaterale tră regularea relatsiile dintre chivirmisia shi comunitătsile religioase, autoritățli ar finalizat, în 2002, un acord cu Biserica Catolică shi, în Sumedru 2008, cu comunitatea musulmană, ortodoxă, protestantă shi bectashi. Ma nclo, Comitetul Consultativ notează că, în urma după adoptării a acordurilor bilaterale di ma sus, Agentsia di Stat tră Resturnarea shi Compesarea a Averlui a fut dimăndată tsi s-li da preferensă turnarea a averlor tsi apartsin comunitătslor religioasi.

114. Autoritățli au fut di acord tră a construi Catedrala Ortodoxa din centrul di Tirana, care va s-hibă ma marea Balcani, la ună loc tsi dat la Biserica Ortodoxă ca ună compensari tră terenu confiscate di regimul comunist. Tut ashi, prinde băgari tu vieari faptul că municipulu di Tirana au luat tu soni ună autorizări ti sculari tră Comunitatea Islamică ună nauă mosche.

115. Comitetul Consultativ notează tut ashi că alte drepturi di aveari la ântreag teritoriul cratlu, cum shi căftărlili tră returnarea di icoane religioase shi manuscrise valoroase, confiscate di regimul comunist shi care suntă aflati în arhiveli natsionali, nu au fut âncă rezolvati,

116. Tu soni Comitetul Consultativ constată că censusu din 2011, tră prota oară din 1930, includi ună ânrăbări dischisă facultativă di religie. Comitetul Consultativ considiră că datele adunati cu viderea la componentsa religioasă a societătsii albaneză va da autoritătsloru să facă politici cama eficienti shi cumsva tră a garanta dreptlu di religie ică pisti.

Recomandări

117. Comitetul Consultativ subliniază încurajarea tsi autoritățli albanezi să continued activitatea ti fitserea "proiectul di lege asupra libertatea di religie", în conformitate cu standardli internatsionali aplicabile în acest câmpu..

118. Comitetul Consultativ caftă, tut ashi, autoritățli să-shi intensifică cilitășirili tră a rivini di averili apartsin comunitățloru religioasi, shi tră dari ună compensatsi corectă shi unusoi

119. Comitetul Consultativ caftă autoritățlor să ufilisească informatsli asupra compozitsia religioasă a populatsiei, scoasă censusu din 2011, ca un indicator fitseare a politicloru shi legiloru ti apărarea eficiente tră libertatea a religljei shi pistiljei, în conformitate cu privedirili shi standardli internatsionali ti adunări a datilor.

Articulu 9 Conventsiei-Cadru

Mass-media ayrăpășită limbile minoritățloru

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

120. La atseli două cicluri dimaninti di monitorizări a Comitetului Consultativ a căftat autoritățloru albanezi tră a căștigă cilitășirili minoritățloru, cu scăplu tsi eali s-aiba puteari s-editeadză publicatsii periodice în limbili loru.

Situata actuală

121. Comitetul Consultativ notează cu rrăuvinerea faptul că nu a existat nici ună alixearili di ciclul di monitorizări dimaninti în legătură cu mass-media cu angrăpăseari în limbile minoritățloru. Autoritățli nu au furnizat nici un soi di căștigă tră mass-media în limbili minoritățloru.

122. Comitetul Consultativ notează, totushi, că un număr di gazetli în limba greacă, cu finantsare di privati, cum ar fut "Laico Vima", publicat la intervale variabili în Gjirocastra, în timp că în Tirana a ahurhit tora apropea un gazetli publicat în macedoneană numit "Ilindin".

Recomandări

123. Comitetul Consultativ cārteshti autoritățli să oferă căștigă financiar tră mass-media angrăpășită în limbile minoritățloru, în scăplu di a asigura publicarea regulată.

Media di transmetări

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

114. În atseli două cicluri dimaninti di monitorizări a Comitetului Consultativ a călășit autoritățli să ahuriască, fără amănari, proceslu di rivideari a Cadrului legal tră mass-media, în scăplu di asigura ună mavăleari cumsva tră itsi minoritati. Comitetul Consultativ consider că autoritățli prinde să lja în considirată modălitățli di tindira a audiovizualu public regional în limbile minoritari.

115. Comitetul Consultativ a călășit, tut ashi, autoritățloru să da ună atentsie ahoria comunitățsi cama bjtsi, tră a aiba ma multu atentsia ti ananghili a loru.

Situata actuală

126. Situata în lăgătură cu legislatsa ti mass-media audiovizuale nu ar alăxită di la ciclulu dimaninti di monitorizări. Satnsti di radio publici locali shi programi di televiziuni sunt în Gjirocastra în limba greacă.

127. Comitetlu Consultativ notează că nu ar chedcuri giuridici ti posturili di radio shi di televiziune private shi că, în conformitati cu informatsiili la Raportlu Natsional, are naudzătsi di posturi privat di televiziune shi tsintsidzătsi e shasi radiodifuziuni di radio. Comitetlu Consultativ notează că, după ashtljiu izvuri, două posturi di televiziuni privati, în limba greacă, *Armonia* shi *ALPO* shi două posturi di radio, *Armonia* shi *Saranda*, ar luat licentsă ti operai tu Albania. Comitetlu Consultativ notează tut ashi că postul di radio *Prespa* transmeteadz pi machedonească shi la Tirana *Radia adză 7* transmeteadză pi limba rome.

Recomandări

128. Comitetlu Consultativ riaccet călăsearea ca autoritătšli să reveadă fără amănari ma nclo cadru legal tră mass-media, în scăplu tsi s-asigură unu accesu cumsva la media ti persoanei apartinâ minoritătšloru natsionali, în conformitati cu Articolu 9, punctu 4 al Conventsljei Cadru.

129. Comitetlu Consultativa fatse, tutashi strugări autoritătšloru să se asigură tsi retsili di radio shi televiziuni publici, alărgeadză oferteli loru, inclusivindalui programe pi limbili minoritătšloru, în conformitati cu dispozitsiili ali Conventsi Cadru.

Articolu 10 ali Conventsi Cadru

Ufislera a limbloru minoritari în relatsiili cu autoritătšli administrativi

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

130. Ia ciclurile dimaninti di monitorizări, Comitetlu Consultativ a călăsit autoritătšli să adoptă ună legislatsi tsi să alasă ufiliserea a limbloru minoritari în relatsiili cu autoritătšli administrativi, pi baza a criteriiloru precizati, în conformitati cu articolu 10, paragraflu 2 ali Conventsi Cadru.

Situata actuală

131. Comitetlu Consultativ exprimă rreavinerea că situata ufilisiri limbloru minoritari în relatsiili cu autoritătšli administrativi nu sunti alăxiti di la ciclul dimaninti di monitorizări. Legiu asupra utilizarea limbiloru minoritari, care si claseadz ca ună di măsurili pi termin scurtu în Planulu Natsional tră aplicare a Acordului di Stabilizări shi di Asociări namsa di Albania shi Uniunea Europeană (2007-2013) nu este proiectat âncă.

132. Rămân în vigoari ună seriili di acorduri care da puteari personloru apartsinând minoritătšloru natsionali di ufilisi limba loru în situatsii specifici, semnat ântre chevernisia central shi unitătšili administratsljei publici locali. Cu tută aistia, după cum esti băgătă tu videari di căt Comitetlu Consultativ, în dheftra opinia, modu di formulări ashtior acorduri sunti niaduchitidi, sh-ma multu eali alasă discretsi a autoritătšloru locali la tratare a problema tsi ma zburăm.

Recomandări

133. În lunjina di dheftra opinia al Comitetlui Consultativ shi a Comitetlui di Minishtri tsi a urmat tu atsea ResCMN (2009) 5, Comitetlu Consultativ caftă autoritătšloru albanezi di să facă modificări legislative la ufiliserea limbiloru minoritari în relatsiili cu autoritătšli administrativi shi să adoptă practici cumsva, în conformitati cu Articolu 10, paragraful 2 ali Conventsi Cadru.

Articulu 11 din Conventsiia Cadru
Numili ân limbili minoritâtsloru

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

134. Ân atseli două cicluri dimaninti di monitorizări a Comitetlui Consultativ a călăsit autoritâtsli tră să asigură tsi protsedurili nali, simpli, tsi u da ndreptu personiloru apartiend minoritâtsloru natsionali s-ufilisească numele traditsionali a loru shi să monitorizedz cu ananghi aplicarea ân practică.

Situata actuală

135. Comitetlu Consultativ notează cu harauă că reprezentântsii a minoritâtsloru natsionali, cu care a fut discutat ân chirulu vizitljei nu ar raportat dificultâtsi ti ufilisări a formili traditsionali la numili loru. Cu tută aistă el veadi că un numur di oamnji au spus costulu di alăxeari a idintitatljei shi alti documente oficiale sunti multu di partea financiară, tsi adutsi un efect pisti personloru cu putsini izvuri financiaie tsi apartinând minoritâtsloru natsionali.

Recomandări

136. Comitetlu Consultativ călăseshti autoritâtsli tră vidia puterea, ân consultari cu reprezentantsii minoritâtsloru natsionali, să ljiia măsure care ar lishura procedura di a rivini la ufiliserea a formili traditsionali di numi di persoani apartinând minoritâtsloru natsionali.

Indicatorii topografice ân limbile minoritâtsloru

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

137. Ân ciclurile dimaninti di monitorizări, Comitetlu Consultativ a căftat autoritâtsloru să precizeadz un cadru giuridic clar tră ufiliserea limbiloru minoritâtsloru tră băgarea numi locali traditsionali, a dinumirilor căljurilor shi a altor indicatsii topografici.

Situata actuală

138. Comitetlu Consultativ salută apofasia luată ân Martsu 2008, Consiliulu di Minishtri "asupra specificatsiile tehnici taluri di numiri parcuri, pădzăli, bulevardi shi nurutori a binailor". Ună di dispozitsi priveadi că "autoritâtsli publici locali ân iu băneadză minoritâtsili natsionali shi, la arasea di căftarea a loru, tabluri va s-angrăpăsească ân două limbi, ân conformitai cu specificatsili tehnici a ashtior tabeli shi vâljgândalui unu soi di dimesioni la zramili pi dauă limbi. "

139. Comitetlu Consultativ notează cu rrăvineri că apofasia di cama nsus nu trata la problema di numili a căsăbăuri ică hoari pi limbă minoritară. Comitetlu Consultativ esprimă rrăuvinerea că apofasia di cama nsus nitsi nu difinesc praglu di număr, tsi prinde să ajungă populatsie minoritarătu ună căsăbă, tră ca aistă să hibă obligat cu legi să ljiia ân considirare căftarea ta să bagă numi di căljiuri ân limba minoritatljei, shi nitsi nu prezintă procedură tsi prinde să urmă.

140. Comitetlu Consultativ cu rrăviniri tsi la Raportulu Natsional nu s-da cifre tră numărulu di municipi la care văs aplică regula ti băgarea a locali traditsionali, denumirili a căljurilor shi a altoru indicatsii topografici.

Recomandări

141. Ân lumnjina di-al dhefta opinii a Comitetlui Consultativ shi a Comitetlui di Minishtri Rezolutsia ResCMN (2009)5 ân urmă a lui, Comitetlu Consultativ cârteshti

autoritătisli să ljiia măsurili cumsva tră s- aducă legislatsia shi practica ân aistu câmpu, ân conformitate cu Articolu 11, punctlu 3 ali Conventsi Cadru.

Articolu 12 din Conventsiia Cadru

Accesului romilor la nvătsătură

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

142. Ân ciclurile dimaninti di monitorizări a Comitetlu Consultativ a căftat autoritătisloru să trata ân mod energetică educatsia a ficiuritsi romi. Ân mod ahoria, el a căftat autoritătisloru să asigură că ficiuritsi fără certificate di amintări s-nu s-chiedcă să si registreadză la shcoală. Autoritătisli albanezi au căftată, tut ashi, tră a adună date asupra procentlu di registrarea a ficiuritsiloru romi ân shcoli.

143. Comitetlu Consultativ a căftat autoritătisloru să aloacă izvuri cumsva tră ânvătsământlu prishcolari.

144. tu soni, Comitetlu Consultativ a călăsit autoritătisli să ljiia măsuri di luptari a analfabetismului ân romilor, inclusiv shi romilor criscuts.

Situata actuală

145. Comitetlu Consultativ notează că, ân anjii dit soni, autoritătisli au faptă pasi important ligată cu nvetsrea a ficiuritsiloru romi, ân special ân Cadrul Strategljei Natsionali tră Âmbunătsarea Conditsilor di Bană ali Comunitătisii romi. Autoritătisli natsionali shi locali, donatorii internatsionali shi organizatsli sociati civilă ar coordinat cilistăsirili shi a căshrigat medisili dischisi tră prishcolari ân măhălădz, iu ari ună numur mari di romi. Aisti initsiativi di sculari a nvătsătura prishculară tră copiii romi sunt ună scemă dimaninti, implementat ân 2004-2006, tră sculari shi reabilitarea shcoli din ântreaga cratu, inclusiv ân mălădz iu băneadz romi.

146. Comitetlu Consultativ salută faptul că Ministerlu Nvătsămentljei shi Shtiintsă esti angajat din la anlu 2008 tră a creari ună bază di datili ti ânregistrarea tu sculi al ficiuriltji romi, tsi vsă da puteari tră valorizări progresu realizati shi orientarea politicii di vitoari tră crishtearea di ânregistrarea.

147. Comitetlu Consultativ notează tut ashi că, di anji, Ministerlu Nvătsămentljei shi Shtintsljei a implementat proiecti au sinfer să agiute grupurile delicati, inclusiv romii, furnizândalui cu tsxti scular gratuiti tră ficiuritsi a shljior părintsi tsi suntă fără lucru.. Comitetlu Consultativ notează tut ashi că, ân 2006, Ministerul Nvătsămentljei shi Shtiintsei scoasi un ordinu, tsi să registreadz cilimenjlji romi fără certificat di amintări. Aistă măsuri a dată rezultatie pozitivi ti creshterea numărului di cilimenj romi, care nearga merg la sculili (vedz, tut ashi, comenturi tsi ară ligături cu Articolu 4).

148. Comitetlu Consultativ salută informatsiile furnizati di căt Ministerul Nvătsămentljei shi Shtiintsei tră proiectul shcolar "A dheftra shansă", ahurhită ân anlu 2004, care ari scăplu ti agiutari cilimenjlji, care au abandonat scuala tă s-yină la sistemul shcolar. După cifreloru oficiali, peste 50 % din atselji 469 di elevi, implicatsi ân aistă sistem a fut dominată di comunitatea di romi.⁹

149. Comitetlu Consultativ salută aplicarea a bursiloru destinati cilimenjloru romi, care au fut dată 560 cilimenji romi, tsi frecventeadz ânvătsarea prishcolar, 2888 di cilimenji romi tsi

⁹ Vedz <http://europeandcis.undp.org/governance/lgcd/shoă/B954E273-F203-1EE9-B28319AB82C06004> , Progres Raport tră Aplicarea ali Strateghii Natsională tră Âmbunătsirea Conditsiilor di Bnă al Comunitati Rom p.. 29.

neargă scuala primar shi secudar anlu 2010/11, shi darea 20 di burse tră studentsi romi universitari

150. Cu tută aistă situatsi, Comitetlu Consultativ este preocupat di studii care spuni că numărul di cilimenji romi rrămâni în afara sistemului este la niveluri alarmanti, iu singur 13,5% a copimenjlor romi cu vârsta di la trei shi tsintsi anji frecuentedz scuoala shi cama putsin di 50 % din cilimenjlji romi cu vârsta di la 6 shi 16 ani frecuentedz shcoala primară shi secundară di nauă anji. Cama mult di cât, 43 % di adoleshenti romi cu vârste di la 15-16 ani, sunt analfabetsi.¹⁰ Dinco di vârsta minimă di abandonari di la shcoala, mashi 12 % di romi 16-19 anji participă cu shcoala media, în comparatsie cu cifra di 78 % tră populatsiei altă, tu chirou că mashi 2 % di romi continuă în universitatiti.¹¹ Comitetlu Consultativ notează în continuare că, după datilor adunati în 2004,¹² mashi 58 % di femeili romi shtiu să angrăpăsească shi dghivusească, shi 66 % din barbatii romi.

151. Comitetlu Consultativ valorează că datele părtsăti în funciuni di vârstă, gen shi arăspândira geografică, furnizate în 2011 di censusu pot agiuta autoritătisli, furnizarea di informatsii ananghiosi tră dizvoltarea în continuari a politicilor di luptari a analfabetismului shi tră a luari măsuri suplimentari tră adresarea în mod energic problema di învățătari cilimenjilor romi.

Recomandări

152. Comitetlu Consultativ cārteashti autoritătisli să avdagă cilităsirili tră tratari a dificultătisli cu care să confruntă cilimenjlji romi în sistemul di învățământ la toate niveluri shi să oferă căshtigă suplimentari tră programeli ligati di aistă problemă. Monitorizări shi valorizarea sistematică a aciti programi esti multu important. Reprezentantsii romlor prinde s-hibă implicati în mod efectiv în ttutili etapili di programi di educatsie, inclusiv fitserea, monitorizăria shi valorizarea a lor.

152. Comitetlu Consultativ cārteshti autoritătisli să facă cilităsiri cama mari tră asigură accesul la învățsarea prishcolară tră tută cilimenjlji shi tră să asigură că curriculum prishcolar āslji cadă nevelu shi diversitatea a compozitsie cama multe limbi a grupurloru implicati.

153. Comitetlu Consultativ li strigă autoritătisli să ljiia măsuri urgente tră tratari problema analfabetismului namsa di romi cu vârsta mari.

Articulu 14 din Conventsia-Cadru

Învățsarea a limbiloru a minoritătisloru shi pridarea pi aistă limbă

Recomandările din atseli două cicluri dimaninti di monitorizări

155. În ciclurile dimaninti di monitorizări, Comitetlu Consultativ a cārtită autoritătisli să spună flexibilitate în aplicarea criteriilor tră dischidirea niscătsi clase în limba minoritătisloru, shi tră a aflarea oportunitătisli di să facă ma simplu sistemlu, cu scăpu tsi s-nu aibă niscăti categorii în ligătură cu dreptlu ta s-ljiia nvățsarea în limbili minoritătisloru natsionali. Ahoria di aistă, Comitetlu Consultativ a căftat autoritătisloru tsi la apofatsiluari tră existentsa anaghiljei ti discljiderea a unei clasi pi limba minoritară, nu ljiiau în considirari originea etnică, asha cum ea este pi certificateli di amintări.

¹⁰ Centrul di Dizvoltare Umană, Educatsie Situatsia cilimenjlor Romi, Tirana 2007

¹¹ UNICEF, Arruperea a Ciclu di Finantsare I: Cilimenjlji romi din Europa di Sud-Est, Belgrad, 2007, p. 57

¹² Vedz Raportlu PNUD ti Vulnerabiliti socială a cilimenjilor romi în Albania, Tirana 2006, p. 23

Situata actuală

156. Comitetlu Consultativ notează cu rrăvininiri că situata ân ânvătsarea limbiloru minoritari shi di pridarea ân aisti limbi, rămâni, ân cama mari parti, nialăxită di la ciclul di soni di monitorizări. Problemi idintificati ca preocupati di Comitetlu Consultativ la atseu chirou nu ar fut aderesati âncă.

157. Comitetlu Consultativ notează că shcolile, ân care si prida ân limba greacă, shasi shcoali primare shi două shcoli secundari, shi pi limba machedoneană patru primară shi un gimnaziu, continedz să hibă la "zoni minoritari", populati di un număr semnificativ personloru apartinând ashtilor minorităsi. Curiculat di ânvătsământ ân aisti shcoli sunt adoptati tră s-lja ânăvătsături di istoriei shi geografiei din grupul minoritar, ân chirou tsi manualili sunt contseputi di cât persoani, care apartsin, respectiv minorităsii greceshti shi machedoneni.

158. Cursuri di formare a cadrilor didactici din shcolili minoritătsloru sunt organizati di cât dipartamentili di educatsie regionali Corça shi Gjirocastra,.

159. Comitetlu Consultativ veadi cu rrăuvideri că, ân după informatsiili luati di cât reprezentantsii minoritătsloru natsionali, nu există clasi ân limba sârbă, muntenegreană, valah /armână, independent interesului manifestat di aisti grupuri să aibă instructsiuni ân limba lor maternă. Reprezentantsi ai minoritătsloru natsionali informară Comitetlu Consultativ că căftărili tră dischidirea clasi, tsi oferă nvătsarea pi limbile lor până tora a fut ignorat di către autoritătsli. Di exemplu, ună caftări semnată di 70 di părintsi din limba machedoneană ân shcolile locale, ân Bilisht a fut refuzat.

160. Comitetlu Consultativ este multu nivrinită di informatsiile luate că autoritătsli au tălljată lectsiili particulari di limba macedoneană tră aproximativ 200 di studintsi din provincia Gollobords.

Recomandări

161. Comitetlu Consultativ li strigă autoritătsli să intensifici dialoglu cu reprezentantsi a minoritătsloru natsionali, ân scăplu di a analizari căftărili existenti minoritătsloru, inclusiv atseli grupuri numeric ma njtsi, di ânvătsare ică di pridare limbă lor minoritate.

162.. Ân mod special, Comitetlu Consultativ călăseshti autoritătsli să nu se bazezi mashu pi datili etnie registrati ân registrili civili, nitsi di la rezultatili censusu din 2011, ma să respecte principiul di auto-diclarari, ân chirou tsi ti dischiderji cursuri ân limbili minoritătsloru natsionali prinde să ljiia ân considirari ca ună alegeri subiectivă, cum shi criterii obiectivi ligati di idintitate.

Nvitsarea limbii roma

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

163. Ân atseli două cicluri dimaninti di monitorizări, Comitetlu Consultativ a căftat autoritătsloru să dizvolte materiale didactici ân limba romă shi să ljiia măsuri tră a pregăti cadri didactici ân roma.

Situata actuală

164. Comitetlu Consultativ notează cu interes că eformelor dit soni ân programa shcolară, ân 2009 au dus la posibilitatea includirii di pridari a limbii romilor ân shcoli, la căftărilor părintsilor, ma putsin, 13 di cilmenji. Cu toate aistia, Comitetlu Consultativ notează că aistă

puteari n-ar dusă a condus încă la organizări vără clasă tră predari romi, din furnjia ca n-ari dascal calificat shi căftărilou di la părintsii cilimeanjloru romi.

165. Comitetlu Consultativ notează că după informatsiili conformitati di către reprezentantsi a romilor, n-ari nitsi texti sculari shi medzi didactici în limba romi.

Recomandări

166. Comitetlu Consultativ strică autoritätsli să lja măsuri cumsva di trainări a personelului didactic shi di a dizvoltă material didactici vruti în limba romă, avândalui în vediri Cadrulu Curriculuri tră romi¹³, cum shi di creari oportunitătsi di ânvătsari limba romani ică oferiri predari în aistă limbă, atumtsea când există căftării suficianti.

Articulu 15 din Conventsia-Cadru

Organismeli chivirniseasci responsabili tră minorităttsili shi ti dialogu cu minorităttsili

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

167. Ân ciclurile dimaninti di monitorizări a Comitetlui Consultativ a călăsit autorităttsli să riveadă organismili institutsionali responsabili tră minorităttsi, cu scăplu di a stabili un dialog regulat shi eficient di luare apofasiri ântru un organismu chivirniseasc cu puteri di apofasiluari di ună parti, shi organizatsiie, care reprezintă diferiti minoritătts, pi di altă parti.

168. Tut ashi, Comitetlu Consultativ a căftat autorităttsloru di a s-da minoritatiloru posibilitati s-exprimă interesil loru shi să coordoneză pozitsiile prin lishurarea a creării a organu ân formă di un consiliu minoritar.

Situata actuală

169. Comitetlu Consultativ notează cu rrăviniri că situata nu a alăxit di la ciclul di monitorizări dimaninti shi Comitetlui Natsional Minorităttsloru¹⁴, la 2004 stabilit, continuă să funcsiionezi ân conformitati cu modelu, care a fut dizvoltat ân ahurhita a lui: pi ună parti el este un organism chivirniseasc, care dipindi direct primului-ministru, pi di altă parti, membru a lui, ales din persoanei apartsinând minorităttsloru natsionali, fatsi aist Comitet ca un organismu aproapea reprezentativ, tsi aspari zbureshiti pi numili minorităttsloru. Ân aist ligături, Comitetlu Consultativ notează că membrii Comitetlui di Stat sunt numitsi di către autorităttsli, fără o consultare ma ninti cu minorităttsili natsionali.

170. Comitetlu Consultativ exprimă cu rrăuviniri faptu că Comitetlu di Stat nu reprezintă toati grupurili minoritari. Cama mult dicât, el hăreseashi indipendetsă shi compozita lui esti arbitrară. Aiste dificientsă spuni că persoanei apartsinând minorităttsloru nu poati să beneficedz di la un organ cu adialeha reprezentativ, care pot s'zburăscă pi numeli loru shi tră apărarea a intereseli loru shi ti elji.

Recomandări

171 Comitetlu Consultativ cārteshti autorităttsli să riveadă, poati ân cadru e fitseri a unei legi general asupra minorităttsili natsionali, compozitsia shi funcsiionarea organismeloru institutsionale responsabile tră problemeli minorităttsloru, cu scăpu s-bagă unu dialog periodic

¹³ http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Rom_CuFrRomani2008_EN.pdf "cadru di ânvătsământ tră romani", realizat ân parteneriat cu romi shi Forumu European a Romilor shi Nomadzi. Divizia a Politici Limbistici, Consiliul Europei, Strasbourg, 2008.

¹⁴ Apofasia nr 127 a Consiliului di Minishtri din 11 Martsu 2004 ti scularea a Comitetlui di Stat tră Minorităttsi

shi eficient di luari apofasi namsa unu organ chivirnesc cu competentsi apofasiluari di ună parti, shi, pi altă parti, organizatsiil, care reprezintă cu adearihina minorităsi aljuritătăsiti i natsionali.

Participarea politică: reprezentantsa shi procesu electoral

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

172. Ân ciclurile dimaninti di monitorizări, Comitetlu Consultativ a căftat autoritătşloru di s-vidia puterili tră crisherili a reprezentarea ân Parlament a personloru apartinând minoritătşloru shi tră s'asigură că persoanili care au fut mutată di la proceslu electoral ti furnjia a ufilisiri di certificate di amintări ca un medzu di idintificare, să hibă apruchiat ân procesul electoral, printre ufiliseari a cărşilor di idintitate ică alt sistem cumsva.

Situata actuală

173. Comitetlu Consultativ notează că, ân Brumaru 2008, a aprobat ună nouă legi electorală, care preciseadz sistemu di reprezentari proportsiională, bazat pi 12 ragionu electorale, cu un prag di 3 % tră partidi shi până la 5 % ti coalitsii electorali. Noua legislatsii nu contsini nitsi ună privediri specifică tsi excludi partidile, care reprezintă minoritătşili natsionali din praglu electoral, ică coteli di reprezentantsi aminoritătşloru natsionali.

174. Comitetlu Consultativ notează că noua lege face cama dificilă tră partidile cama mici tră concură ân alegeri shi reprezentantsii loru s-aleagă ân parlament. Nacă după alegerili din 2005 tră Parlamentul European a fut reprezentat di 14 partidi politice shi coalitsii, după alegerili a fut mashi trei partidi shi coalitsii ân Parlamentu di Albania. Comitetlu Consultativ notează că niscăti membri ai parlamentului, reprezentantsi a minoritătşloru natsionali, au fut aleptă ân calitate di membri ai partidi politice ma mări, ică ca acordu di pri-electorali, tsi partidili lor minoritari au faptă cu partidi cama mare politici.

175. Tu nivelu local, partitili a minoritătşilor natsionali aru participat la alidzerili locali facti ân Mailu anlu 2011, shi rezultatili aru fută misticati. Comitetlu notează că sunt aleptsi niscăts preshedinti di consilili locali shi membri administratsiljei locali, reprezentantsi a minoritătşloru greceshti shi machedoneni, ân zonili ân care ar un numur semnificativ di personi di aisti minoritătşi. Cu toate atsa, Comitetlu Consultativ notează că minoritătşili tu numer cama njitsi, ma ahoria romii, nu hărsescu ună reprezentare politică cum ân nivel central ashi la nivel local.

Recomandări

176. Comitetlu Consultativ cārteashti autoritătşli să ljiia ân considirari măsuru di trăbunuări a reprezentării minoritătşloru natsionali ân adunările alepti, eliminandalui tuti barierelel inananghioasi, cu tută atseali tsi sunt prevădzuti di legi.

177. Ar prende să si facă un cilstăsiri esentsial tră părăstăseari cama bună reprezentari a romilor la tută nivelurili. Naforă di aistă, atentsia ahoria prende să se da la reprezentarea personloru care aparteadz minoritătşloru cama mici tu număr.

Participării romilor la bana economică shi socială

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

178. Ân ciclurili dimaninti di monitorizări, Comitetlu Consultativ ari căftată autoritătşloru să facă cilstisiri spetsiali tră să âncurajeadză ocuparea fortsei di lucru a personloru apartinindu minoritătşloru natsionali. Tut ashi, Comitetlu Consultativ ari călăşit

autoritățli tră să includă dati specifici asupra pozitsia social-economică a personloru apartinindu minoritățsloru natsionali ân studili statistici realizati tu asitu câmpu.

Situata actuală

179. După izvurili chivirniseasci, nicrutorlji ân arada minoritățsii romi rămâne la unu nivelu niapruhată. Tu ună chirou ân care pretseta a nicrutorlji tu Albanii esti aproapea 13 %, cama mult di 70 % ti elji suntă romi. Un studiu realizat di PNUD¹⁵ spuni că cafi mesu mediu, di la tuti izvurili ti unu membru al fumelji romă sunti 68 di euro, anda populatsia nu romă ară 174,5 euro tsi băneadz tu ună mähălu.

180. Măsurili luati di Ministerulu di Lucru, Afacerilor Sociali shi di Shansele Egali, ân cadru Strategiljei Sectorială tră Lucrutoari shi Formari Profesională tră perioada 2007-2013, cum shi ân andruparea a niscanti alti politici, cum ar fut Strategia Natsională di Includarea Socială, până tora nu ari dată rezultatili ashteptati. Din 3223 romi registrati ca căftători di lucru tu 2008, mashi 306 au fut angajats cu agiutarea a oficiilor di lucru. Ân anlu 2009, mashi 30 din 2629 romi sântu loatsi pi lucru, registrati ân oficiile di lucru. Aistu numur nupropotsional di nulucrutori romi esti un indicator a practiciloru discriminatorii a sectorulu di actsari cu lucru ân Albania.

181. Comitetlu Consultativ constată cu rrăvinerea că, după Raportulu National 2008, mashi 20 di nilucrătorilji di etnie romă s-au oferit formari profesională gratuite.

182. Comitetlu Consultativ constată cu nivrinări că situata casi a romilor rămâni cartioasă. Conditsiile di bană ali populatsi di etnie romă, la niscânti localitățsi, ca urneca: niaverea a mănăcaturilor, cu apă shi sistemu di canalizări, cum shi infrastructura, ca căljurili, sunt problemi tsi facă multu rrăitseri. Ma ahoria este cărtioasă informatsia că, după un ahurhiari bun la anlu 2008, Ministerul Lucrărilor Publici, Transporturilor shi Comunicatsiilor a astălljat finantsarea tră proiecteli di casi shi infrastructură tră comunitățsili di romi cama ananghioasi.

Recomandări

183. Comitetlu Consultativ âncurajează autoritățsli să afcă cama multe cilistăsiri tră privenirea, luptarea shi pidipsirea inegalitati shi discriminări contra romilor ân sectorul di acătsare cu lucru..

184. Autoritățsli prindi s-avdagă cilistăsirili, maxus la nivel local, cu scăpolu di trăbunuări conditsiile di bană a romilor shi s-părăstăsească integrarea lor ân sotsietati.

Articulu 17 ali Conventsi Cadru

Intrasinurii Contacti

Recomandării di dauli ciclură dimaninti di monitorizări

185. Ân atseli două cicluri dimaninti di monitorizări, Comitetlu Consultativ a căftat autoritățsloru să lishureadz ontacteli întărsinurili, ân cooperari cu craturi vecine, mutarea chedcurilor nivrutie pi dreptulu personloru care apartineadz minoritățsloru, inclusiv a romilor, tră să bagă shi să veaglă contacte didindi di sinuri.

Situata actuală

---

¹⁵ Vedz : Tu pericol: Cârtearea socială a romilor ân Albania, Tirana 2006, p.. 9
http://intra.undp.org.al/ext/elib/doanload/?id=841&name=National%20Roma%20Report%20english_reduced.pdf

186. Comitetul Consultativ notează că, în Brumarul 2010, a fost mutată regimul de viză pentru cetățenii albanezi care călătoresc în craturile Schengen, cum și pentru cetățenii acelor țări care călătoresc în Albania. Așa a urmat ca multe acorduri bilaterale năsa de Albania și Muntenegru, Machedonia.

Recomandări

187. Comitetul Consultativ încurajează autoritățile albaneze, și în cooperare cu statele vecine, să continue să caute călători de lishărare contactelor năsa de sinurile, evitând alți chedcurilor nivruți de drepturile persoanelor care aparțin minorităților, inclusiv și romii.

III. CONCLUZII

188. Comitetul Consultativ valorează că aști concluzii și recomandări va să aprobe de Consiliul de Miniștri ligată cu Albania.

Dizvoltări pozitive după două cicluri de monitorizare

189. Albania a avut ună apruchiare constructivă în procesul de monitorizare și măsurile luate să facă cunoscuți rezultatele dimanite două cicluri de monitorizare. În Lunarul 2010, să organizeze la Tirana un seminar continuu ligată cu aplicarea a Convenției Cadru, cu accent special pe recomandările Comitetului de Miniștri.

190. În general în Albania dominează ună climă de respect și toleranță năsa minorităților naționali și la populației altă. La anul 2010 a fost aprobat legea anti-discriminare și e creat Biroul Comisarului pentru Apărarea Contra Discriminării. Legea aduce la sistemul juridic Albania mutarea a geutatei de provi și conține ună dispoziție să li alăse a terților de să întăre în calitate de *amicus curiae* în cazurile de discriminare. Biroul Ombudsmanului continuă să joace un rol activ în apărarea drepturilor de om, ma ahoria să de creșterea gradului de consțiență a minorităților naționali și să afle modalități de dizlăgare problemelor.

191. Autoritățile la 2011 ar scoate practica de registrare cu zori în certificate de așinare a apartenenței etnice de persoanele de minorităților naționali grecești și machedonean, bazat pe certificatele de naștere a părinților și nu după auto-declararea. Așa practică, limitează masha la grecești și machedoneană și ufilisarea mashi la "zonile de minorități", eare ună discriminare de persoanelor aparținând minorităților diferite naționale.

192. Cu aljuritate să faptă la Codul Penal în 2007 din discriminare de furnjia de sex, rasă, religie, aleptile politice, religioase și sociale considerându-se ca ună circulanță de greutateoasă la țide de crimă. În 2008, Codul Penal a fost modificat năpoi, considerându-se "ca crimă penală disriferarea a materialelor și țșan conșinări rasiste și xenofobe prin sistemelor informatice computerice cum și ofezile cu motive rasiste, xenofobe, disfapte cu computer și sunt ligate cu materiale care țșan crimi contra umanității, rasism și xenofobie".

193. Politișia de stat a aprobat plan de acțiune "Pentru privenirea și lupta contra rasismului și a discriminării rasiale", care precizează măsuri și borgele să crisherarea gradului de consțiență de poliție de drepturilor omului, luare contacte cu reprezentanșii ai minorităților, în scăplu de să idintifică arăștile de încălcări a drepturilor lor legale și consțituționale să privenirea și luptarea actelor de discriminare. Planul va să-agiungă masha nelo să să cărtească recrutarea de persoane și alji aparținând minorităților naționale.

194. Este alăxită legea de stat civil, andă să alargă chiroul de registrarea nășului de la 45 de țzali la 60 și s-mutare de pidișerile finășiare să registrarea amănate, și ar aduce apunerea a numuru a cilimenjlor niregistrati, ma ahoria la cilimenjli romii.

195. Autoritățile au luat o serie de pași importanți în lupta contra traficului de oameni, cum ar fi creșterea al Biroului Coordonatorului Național pentru Lupta contra Traficului de Umani, Tâșc Forțelor Naționale contra Traficului și mecanismului național de referință.

196. În anșii de față sunt luati pași importanți pentru îmbunătățirea a condițiilor de viață ale comunității romi. Autoritățile naționale și locale, donatori internaționali și organizații civile au coordonat acțiunile de identificare și căștigări instituționale de îmbunătățire a școlilor din mână de iu bănează un număr semnificativ romi. Este simnat creșterea a numărului de fideișii romi care frecventează, în școlile și școlile speciale de școli speciali pentru fideișii romi.

Probleme cãrtirioasi, dupã douã cicluri di monitorizãri

197. Nu ari avutã progres în dreptul aprobarea a unã legi asupra minorității, cu toată angajarea luată di Albania pentru aprobarea a unu legi de aștiri în cadrul Planului Național de Implementare a Acordului de Stabilizare și de Asocieri namsa di Albania și Uniunea Europeană.

198. Cadrul legal existent nu adresează cu claritate și detalii lipsite de niscãnti chestiuni care aru influențã di aplicarea a Convenției Cadru. Unã lege de minorități va s-umplea goletsea și este și va ajuta la claritatea a politiciei ale Albaniei și minorității. Problema prinde tratat în niscãnti cãlșuri, cum sunt criteriile legale de cunoaștere a unei minorități naționale, cadrul instituțional pentru tratarea problemelor minorităților și de structurarea dialogului cu reprezentanții minorităților naționale, utilizarea limbilor minoritari în relații cu autoritățile administrative și utilizarea limbilor minoritari în tablouri locale numite a cãlșirilor și alti indicatii topografice.

199. Comitetul de Stat pentru Minorități continuă să funcționează în baza de model de la începutul a lui: de unã parte el este organul chivernisesc și si spinzurã direct de la de prim-ministru și, de altã parte, membrii a lui să facã de persoane și alșii aparținând minorităților naționale, u aștiri aistui Comitet s-dzãtsem ca reprezentativ, și aspari cã zburăști și numa niscãnti minorități naționale. În legătură cu aistã, Comitetul Consultativ notează cã membrii Comitetului de Stat sunt numiți de către autoritățile, fără vãrã consultari lipsite cu minorități naționale. Niaverea a echilibrului în compoziție, cum și aparenta niavera de independență al Comitetului de Stat pentru Minorități spunu cã persoanele aparținându a minorităților naționale, nu amintã de la unu organu reprezentabil, care zburăști în numa a lor și și aparã interesul a lor și probleme și ari s-facã cu elșii.

200. Lege de censusu a fut alãșcitã mashi trei meshi dinintu de aplicarea a lui, inclusivãndului și pedipseare cu amendã în arastu de adri rãspunsuri incorecte și nacã ea este incorect conform cu datele registrate în registrul civil. Avãndului în vedere deficienșii și inexactitãțile din sistemul care a existat pãnã torea, dispozitia care prevede pedipseari cu amendã în caz de rãspuns greshiti la întrebãri ligati de etnie, dupã datele la registrul civil, scoati probleme cu principiile privãzute la Articolul 3 al Convenției Cadru.

201. Debatu și să asocierã cu censusu, caracterlu fricãșoasã din amenda pentru rãspunsuri incorecte la întrebarea asupra etnie (naționalitate), și strigãrile a reprezentanșii minorităților de boicot, școalã suspectu și pistipșearile a datelor adunati. Prin urmari, rezultatu de censusului prinde să si veadã cu mari cãștigã și si fãști strigãri autorităților cã, în precizãri a politicilor pentru minorități, să nu si bazeasca mashi datele și naționalitatea care au fut adunati în școlul de censusu.

202. Cu tuti masili loati di autoritãtsi ân anljji dit soni, situata di casi romilor arãmâni anisihitã. Conditsii di banã cu care si confruntã persoanili di etnia romã, la niscãnti localitãtsi, fãrã acces la retele di alimentari cu apã shi canalizari shi di niaveari a cãljurili e unã problema multu di anisihii. Esti ma ahoria di nivrinãri faptlu cã, dupã un ahurhieari bunã ân 2008, di la Ministerlu Lucrãrilor Publice, Transporturilor shi Comunicatsiilor easti tãljiatã finatsiara a proiectelor ti casi shi infrastructurã ti comunitãtsili di romii, care au cama multã nevoie. Nilucrarea ân arada romilor arãmâni la un nivel niapruchiatã(inaccetabil).

203. Anda predomineadzã climã gineralã di tolerantã shi bunãaducheari anamsa minoritãtsili natsionali shi populatsia majoritarã ân Albania si sãmnã prota crimã importantã ti motivu di misu, arderea a unu bilocu iu bãna apropea 40 di fumelji di romi din centrul di Tirana, ân Shcurtu 2011. Focubãgarea adusi ndauã leziuni greali shi mutarea a unu numur mare di oamnji, iu mults eara cilimanj, la un centru rezidintsial anadaptu trã iarnã. Este ma ahoria cãrtioasu faptlu cã di la organi ti aplicarea a legilu nu au fut luate mãsuri ananghioasi ti apãrarea a victimeli ashtilui atac. Rãspunsu ninimaloasi di la politsia dimonstreazã cã prinde luati mãsuri di treinaa a ljei cama energicã cu viderea la drepturi omului shi la aplicarea a Regulamentului disciplinari shi Regulamentele Politsiei di Stat.

204. Cadru trã cãshtigãri culturiljei minoritãri rãmân nizviluparã, tu chirou tsi nu ari un fond creat ahoria trã finantsarea proiectilor care veadi viljgarea shi dizvoltarea culturilor minoritari. Cama mult di atãt, autoritãtsli nu oferã ndpurrãri trã mass-media ân limba minoritãtsloru.

205. Puterili trã ânvãtsarea limbiloru minoritari shi nvãtsarea ân aisti limbi rãmân ninimaloase. Un numãr di cãftãri trã organizarea di pridare ân limbili minoritãtsloru, nu sunt ghiniashtiptati di cãtre autoritãtsi. Nu este disponibil limbi sãrbã, Muntenegru, vlahi/ aromãni si romi di ânvãtsari.

Recomandãri

Afarã di mãsuri care prende luate trã implementãri recomandãrile ditaliate ân sectsiunili I shi II a opinili Comitetului Consultativ, autoritãtsli sunt cãlãsite sã ia mãsuri di ma hima trã a bunãtãri ân continuare aplicarea a Conventsiljei Cadru:

Probleme tsi caftã interventsie imediatã¹⁶

- **Sã ljiã ân considirãri prilucrarea unei legi gineralã trã minoritãtsili natsionali, ân scãplu ta s-umplã goleatsili legali, constatati shi s- lujjineascã politica di stat ti minoritãtsi; sã asigurã tsi aplicarea a legislatljei care sunti shi a legislatsiei care va yinã ti minoritãtsili natsionali sã hibã ân conformitate cu prividerili ali Conventsi Cadru;**
- **Datele censusului sã hibã prilucrati ân conformitati cu principiul di auto-diclarãtii; sã asigurã cã censusu vitor s-aibã procedurili, cum s-va shi alti formi di adunãri a datilor, ân scãplu tsi s-oferã dateli pisticiozi ti catandisea a personloru tsi apartineadz minoritãtsloru natsionali, pãrtsãti ân functsi di vãrstã, gen shi arãspãndirea geograficã, trã toate cãmpuri, ân conformitati cu principiul di auto-diclaratsii shi a standardilor cunoscuti la nivel internatsional trã adunãri shi apãrarea a datelor;**

¹⁶ Recomandãri li di ma n'nghos sunt adusi cadupu articolili corespondenti ali Conventsi-Cadru

- **Intensificarea dialogului cu persoanei apartineadz minoritățloru natsionali ligată cu posibilitătsili di educatsia în limbili minoritări shi dizvoltarea di pridare în aisti limbi, shi, aco iu esti puterea să si ljiu măsurili anaghioasi tră s-adreseadza dificientsăli.**
- **Să asigură izvuri agiunti tră implementarea eficientă a Planului Natsional di Actsiuni 2010-2015 tră Diceniul di Incluziunea a Romilor; s-aibă ună incluziuni efectivă a romilor în apărarea, implementarea, monitorizăria shi aplicarea diversilor măsurilri ântreprinse di către diferite autoritătși tu aplicarea a activitătșilor în câmpuri prioritari ali educatsii, ocupării fortsei di lucru, sănătatiei shi locuintsă în Cadrul ashtălui Plan di Actsiuni.**

Alte recomandări¹⁷

- Tră să sigură că Birolu Comisarului tră Apărarea contra Discriminării, Oficiulu Avocati Popuru shi Oficiulu Natsional tră Luptarea Traficului di Oamlji s-aibă tuti apanghili anaghioasi tră să continuedz să gioacă un rol în mod eficient;
- Să investigă în mod energică crimili cu motivi rasisti ică xenofobi shi, nacăă are provi, să pidipsească autori lor shi si s-da asitents cumsva victimeloru cu motivi di ură;
- Să intensifică cilitășirili tră andruparea initsiativilor care ar scăpo apărarea, vljăgarea shi dizvoltarea idintitătșilor culturali shi lingvistici a minoritățlor;
- Si crească măsurili tră alăntsrea a gradulu di conshtientizări a oficialilor di aplicare a legilor ligată cu standardili di ndrepturli omului, incluzivu shi atseli a personloru tsi ălji apartineadză minoritățloru natsionali, să asigură în modu demplinatu aplicarea a Normilor shi Regulamentilor di Disciplină a Politsiljei di Stat;
- Să asigură shi să promoveadză acceslu a personloru tsi ălji apartineadză minoritățloru natsionali, inclusiv grupuri cama njitsi în numur, la programi di televiziuni shi di radio în limbă lor;
- Să riveadă ndriderili existenti tră ufiliserea a limbiloru minoritari în relatsiili cu autoritătșli administrativi, ufiliserea a tabluri bilingvi shi numi di locuri în limbili minoritățloru natsionali;
- Să riveadă ndrudzăerăli legale cu scăpolu tsi s-aiba un dialog dimplinu shi efectivu cu organizatsiili tsi reprezintă diversi minoritătși, si facă consulti cu năsi ti chestiuni ligati di minoritătși.

---

¹⁷ Recomandări li di ma n'sus sunt adusi cadupu articolili corespondenti ali Conventsi-Cadru